

Master i sosialfaglig arbeid

Institutt for sosialfag

Universitetet i Stavanger

*«Det er jo når foreldrene faktisk erkjenner det som har skjedd og er villige til å ta imot
hjelpen og gjør endring»*

En kvalitativ studie om hvordan kontaktpersoner i barnevernet opplever å arbeide med
hjelpetiltak når barn har opplevd vold i hjemmet

Kamilla Tytland Høiland

Veileder: Ayan Abdi Mohamoud Handulle

Mai 2022

**MASTERSTUDIUM I SOSIALFAG
MASTERGRADSOPPGAVE**

SEMESTER: Vår 2022

MASTERKANDIDAT: Kamilla Tytland Høiland

VEILEDER: Ayan Abdi Mohamoud Handulle

TITTEL PÅ MASTEROPPGAVE:

En kvalitativ studie om hvordan kontaktpersoner i barnevernet opplever å arbeide med hjelpetiltak når barn opplever vold i hjemmet.

Tittel: sitat. *«Det er jo når foreldrene faktisk erkjenner det som har skjedd og er villige til å ta imot hjelpen og gjør endring».*

EMNEORD/STIKKORD: Barnevern, vold i nære relasjoner, barn som opplever vold, hjelpetiltak, anerkjennelsesteori, Honneth

ANTALL SIDER: 69

ANTALL ORD: 2300

DATO/ÅR Stavanger, 30.05.2022

Kandidatens navn Kamilla Tytland Høiland

*«Det første overgrepet
Når ingen ser angsten og frykten
i barnets øyne der det klynger seg til mor
Det får uker, måneder, kanskje år
av dyrebar, tapt tid hvor tilknytningen
til de nærmeste skulle legge grunnlaget
for følelsene livet ut –
en periode som knapt kommer igjen
Det er kanskje det største overgrepet
nesten usynlig, men avgjørende
Hvor er hjelpen?
Det er nå den må settes inn»*

i *Risiko og omsorgssvikt* av Kari Killèn (2015, s. 97)

Forord

Først og fremst vil jeg takke venner og familie for støtte og oppmuntrende ord. Takk til min kjære, Chris som har vært tålmodig i prosessen og tidsbruken denne masteroppgaven har medført.

Takk til min arbeidsplass; Barneverntjenesten i Klepp for muligheten og tilrettelegging for å gjennomføre dette masterstudiet. Takk til mine gode kollegaer for oppmuntring og støtte.

Takk til informantene delte utfyllende erfaringer. Uten dere ville ikke denne studien være mulig.

Jeg vil også rette en takke Tonje og Lise for dagene på Universitet i sammen. Det har vært lærerikt, motiverende og kjekt å studere sammen med dere.

Til slutt vil jeg takk Ayan Handuelle for at du har vært veilederen min. Takk for dine faglige innspill, tilbakemeldinger og støtte. Du har utfordret meg og stilt krav til meg. Du har motivert meg til å innta en forskerrolle gjennom oppgaven.

Hugo og Ludvik nå er mamma ferdig med leksene.

Sammendrag

Denne studien tar for seg hvordan kontaktpersoner i kommunal barneverntjeneste opplever å arbeide med hjelpetiltak når det er mistanke om at barn opplever vold i hjemmet gjennom at har opplevd vold mellom sine omsorgspersoner. Formålet med studien var å få mer kunnskap om oppfølgingene av hjelpetiltak knyttet til problematikken når barn opplever vold mellom sine omsorgspersoner og hvordan kontaktpersoner opplever dette arbeidet i praksis.

Problemstillingen er som følgende: Hvordan opplever kontaktpersoner i barneverntjenesten å iverksette hjelpetiltak når det er mistanke om barn har opplevd vold mellom sine omsorgspersoner i hjemmet?

Som grunnlag for studien ligger en kvalitativ forskningstilnærming, med 4 semi-strukturert intervjuer av kontaktpersoner i barneverntjenester som arbeider med oppfølging av hjelpetiltak. Kontaktpersonene har delt sine erfaringer og opplevelser av å iverksette og arbeide med hjelpetiltakene når en mistenker at barn har opplevd vold i hjemmet. En hermeneutisk tilnærming ble brukt som grunnlag for analysen og tolkningen av resultatene. Datamaterialet ble analysert ved hjelp av tematisk analyse.

Det teoretiske grunnlagt som ble valgt for å sette søkelys på hvordan kontaktpersonene arbeidet med tematikken og for å løfte frem hvordan det er å arbeide med barn som har opplevd vold i hjemmet.

Studiens funn viser til at det er flere momenter som spiller inn når familiene mottar hjelpetiltak fra barneverntjenesten. Tillit, relasjonsarbeid, erkjennelse og medvirkning står sentralt. Studien viser at det å arbeide med hjelpetiltak når det er mistanke om at barn har opplevd vold mellom sine omsorgspersoner i hjemmet er en vanskelig prosess og erkjennelsen av bruken av volden står sentralt i arbeidet. Barn som opplever vold i hjemmet har behov for gode hjelpetiltak inn i familiene der barn, voldsutøver og voldsutsatt blir fulgt opp. Denne studien bidra med kunnskap om hvordan familiene som en enhet kan arbeides med når barn har vært opplevd vold og hvilke faktorer som spiller inn på samarbeid, tiltak og medvirkning. For å lykkes i dette arbeid har jeg diskutert hvordan anerkjennelsesteori være bidragende til kontaktpersoner i barnevernet for å forstå hvorfor det blir viktig å møte familiene gjennom kjærlighet, rettslig og solidarisk anerkjennelse for å kunne hjelpe familiene

Innholdsfortegnelse

Forord.....	4
Sammendrag.....	5
1.0 Introduksjon av tema	8
1.1 Bakgrunn for valg av tema:	9
1.2 Tidligere forskning.....	10
1.3 Formål og problemstilling	11
1.4 Begrepsavklaring	12
1.4.1 Barn.....	12
1.4.2 Nære relasjoner	12
1.4.3 Vold i nære relasjoner	12
1.4.4 Hjelpetiltak i barneverntjenesten.....	12
1.4.5. Kontaktperson i barneverntjenesten	13
2.0 Kunnskapsgrunnlag.....	13
2.1 Vold.....	13
2.1.2 Fysisk vold	14
2.1.2 Materiell vold	14
2.1.3 Psykisk vold	14
2.1.4 Latent vold	14
2.2 Barnevernets mandat	15
2.3 Hjelpetiltak i barneverntjenesten	15
2.4 Samarbeid med andre instanser.....	17
2.5 Barnets beste.....	17
2.6 Barnets medvirkning	18
3.0 Teoretisk perspektiv.....	19
3.1 Relasjonsarbeid.....	19
3.2 Honneth`s anerkjennelse teori	20
3.2.1 Kjærlighet.....	21
3.2.2 Rettigheter	22
3.2.3 Solidaritet	23
3.3 Michel Foucault.....	24
4.0 Metode.....	26
4.1 Kvalitativ metode	26
4.2 Vitenskapelig tilnærming	26
4.3 Hermeneutikk.....	27
4.4 Forforståelse.....	27
4.5 Utvalg	28
4.6 Rekruttering av informanter.....	29
4.7 Gjennomføring av intervju.....	30
4.8 Etske overveielser	31
5.0 analytisk tilnærming.	32

5.1 Tematisk analyse.....	32
5.2 Validitet.....	34
5.3 Reliabilitet.....	35
6.0 Analyse.....	35
6.1 Den første fasen og arbeid med foreldrene.....	36
6.2 Den andre fasen. Arbeidet med barna.....	39
6.3 Den tredje fasen. Samarbeid med familiene og betydningen for hjelpetiltaket.....	42
6.4 Den fjerde fasen. Oppfølgingene av familiene og samarbeid med andre.....	45
7.0 Diskusjon.....	48
7.1 Betydningen av arbeidet med foreldre.....	48
7.2 Betydningen av arbeid med barn.....	49
7.3 Betydningen av samarbeid med familien.....	53
7.4 Betydning av samarbeid med andre instanser.....	54
8.0 oppsummering og konklusjon.....	56
8.1 Behov for videre forskning.....	57
9.0 Kildeliste.....	58
Vedlegg.....	62
Vedlegg 1 Informasjonsskriv.....	62
Vedlegg 2 Samtykkeerklæring.....	65
Vedlegg 3 Intervjuguide.....	66
Vedlegg 4 Godkjenning NSD.....	68

1.0 Introduksjon av tema

Denne studien har tatt utgangspunkt i hvordan kontaktpersoner i den kommunale barneverntjenesten opplever å arbeide med hjelpetiltak i familier når en mistenker eller har fått bekreftet at barn har opplevd vold, gjennom at de har vært vitne til vold i hjemmet. Studien vil synliggjør utførelsen av oppfølgingen av hjelpetiltak etter Lov om barneverntjenester § 4-4 sett fra kontaktpersonenes ståsted. Kapittelet vil innledes med en introduksjon og min bakgrunn for valg av temaet. Tidligere forskning blir presentert før jeg redegjør for formålet med studien og problemstillingen. Avslutningsvis vil jeg redegjøre en begrepsavklaring.

Barn som er vitne til vold i hjemmet kan se og høre volden som foregår. De kan oppleve utrygghet og kjenne på en urolig og spent stemning i huset. Barn som er vitne til vold i hjemmet kan ha foreldre som ikke klarer å beskytte dem mot vonde opplevelser og veilede dem til å håndtere og støtte dem i etterkant. Dette kan ha en negativ påvirkning på barnet uavhengig om volden er rettet mot barnet eller omsorgspersonene (Øverlien, 2012, s. 26). Øverlien (2012) peker på at fenomenet barn som er «vitne» til vold i hjemmet bør forstås som at barn «opplever» vold i hjemmet (s.26). I min oppgave velger jeg å støtte meg til hennes begrep i og bruker begrepet barn som opplever vold i hjemmet.

Barneverntjenesten har gjennom barnevernloven et hovedansvar om å sikre at barn og unge vokser opp i trygge oppvekstvilkår som formålsparagrafen viser jf. barnevernloven § 1-1

«Loven skal sikre at barn og unge som lever under forhold som kan skade deres helse og utvikling, får nødvendig hjelp, omsorg og beskyttelse til rett tid. Loven skal bidra til at barn og unge møtes med trygghet, kjærlighet og forståelse og at alle barn og unge får gode og trygge oppvekstvilkår». (barnevernloven, 1992, §1-1).

For at barneverntjenesten skal iverksette hjelpetiltak etter Lov om barnevernloven § 4-4 skal det foreligge en vurdering om at barnet lever under forhold som kan skade barnets utvikling og helse som følge av formålsparagrafen. Videre skal vilkårene i bvl. § 4-4 være oppfylt som innebærer at hjelpetiltaket anses å være et egnet tiltak for å føre til positive endringer i familien eller hos barnet jf. bvl § 4-4, 2 ledd. Det følges også av det mildeste inngrep prinsipp

at barnevernet skal iverksette det tiltaket som anses som tilstrekkelig for å oppnå målet med tiltaket. Barnets beste er et overordnet prinsipp innen barnevernet og et tiltak som blir iverksatt må være til barnets beste jf. bvl § 4-1. Barnets beste må vurderes ut ifra det enkeltes barnets livssituasjon og behov. Det følger av barnets beste prinsipp at dersom barnets behov for beskyttelse og omsorg ikke er forenlig med forelderens interesser, er det barnets interesser som skal ivaretas (NOU 2012: 5, s. 41). Det biologiske prinsipp anses som et grunnleggende prinsipp innenfor barnevernet. Det tydeliggjøres gjennom bestemmelser at tiltak som gis fra barnevernet først og fremst skal gis i hjemmet og at barn ikke skal skilles fra foreldrene sine (NOU 2012: 5, s. 41). Videre fremhever formålsparagrafen at barn som er i kontakt med barnevernet skal bli møtt med *trygghet, kjærlighet og forståelse*. Barnevernsproffen er barn som har vært i kontakt med barnevernet selv og er bidragende med råd og innspill til regjeringen, fag utvikling og samarbeid med barneverntjenester (barnevernsproffene, 2017, s.1). Barnevernsproffene var pådrivere for å få kjærlighetsbegrepet inn i formålsparagrafen i barnevernet og legger vekt på barnets behov for å bli møtt med kjærlighet som en grunnleggende anerkjennelse for å kunne bygge (barnevernsproffene, 2017, s. 2-3).

1.1 Bakgrunn for valg av tema:

Denne studien tar for seg temaet barn som opplever vold i nære relasjoner og barneverntjenestens sitt arbeid med hjelpetiltak. Det er flere grunner til at dette ble mitt tema i masteroppgaven. Mitt engasjement for tematikken vold i nære relasjoner kommer fra min arbeidsplass. Jeg arbeider selv arbeider som kontaktperson i barneverntjenesten og følger opp familier som mottar hjelpetiltak fra barneverntjenesten. Det å arbeide med barn som har opplevd vold i nære relasjoner har gjort sterke inntrykk på meg. Min lidenskap for tematikken springer ut fra egne erfaringer for hvilken betydning det har for barn å iverksette hensiktsmessige hjelpetiltak når en opplever at barn og unge har behov for det. Jeg har selv kjent på hvor krevende og utfordrende det kan være å arbeide i saker som omhandler barn som opplever vold i hjemmet. Det er ofte komplekse saker som har flere dilemmaer som kan omhandle det enkelte barnet, familien som helhet og ulike vurderinger i forhold til hva er det beste for det konkrete barnet og dens familie. Dette har vært med som inspirasjon til oppgaven.

1.2 Tidligere forskning

I Norge foreligger det relativt lite forskning på oppfølgingen av hjelpetiltak når det er mistanke om at barn har opplevd vold i hjemmet og det fremheves nødvendigheten av å forske mer på fagfeltet i en sosialfaglig kontekst (Kojan et al., 2020; Christiansen et al., 2015).

Christian et al. (2015) utga en rapport etter forespørsel fra Bufdir om «forskningskunnskap om barnevernets hjelpetiltak». Målsettingen med rapporten var å få økt kunnskap om barnevernets hjelpetiltak. Rapporten viser til at omfanget av hjelpetiltak i barnevernet har økt de siste 20 årene. Forhold som psykisk helse, samhandlingsvansker mellom barn og foreldre og høyt konfliktnivå mellom barnas omsorgspersoner trekkes frem som forhold for å iverksette hjelpetiltak. I studien ble det foretatt intervju med ungdommer og erfaringer med hjelpetiltak en sentralt funn i rapporten var at kontaktpersonene snakket med barnet, men ikke i en tilstrekkelig grad gjennom for eksempel utforming og tilpassing av tiltaksplaner. Rapporten viser til at det er lite forskning på hjelpetiltak i barnevernet og at det bør forskere mer på hjelpetiltak (Christiansen et al., 2015).

Kojan et al. (2020) har gjennomført en litteraturstudie som hadde en varighet fra desember 2019 til februar 2020. Formålet med studien har vært å vise til hvilken kunnskap som eksistere og hvilke kunnskapshull som foreligger i barneverntjenestene sitt arbeid med vold og overgrep i en norsk kontekst. Studiet inkludere 63 publikasjoner og data fra barnevernsstatistikk. Funnene fra studiet viser til uforholdsmessige samsvar mellom å undersøke bekymringsmeldinger som omhandler vold og overgrepet til hvor mange saker som på grunn av vold og overgrep iverksettes av nye tiltak. Videre fremheves et hovedfunn i studien at det er mangelfull litteratur om det helhetlige beslutning arbeidet barneverntjenesten gjennom oppfølging av hjelpetiltak til barn, foreldre og de helhetlige familiene. Det påpekes at det er behov for videre forskning på feltet vold og overgrep (Kojan et al., 2020).

Dahle og Hennem (2008) utførte et dokumentstudie med kvalitative intervjuer med åtte ulike barneverntjenesten, der målet var å få innsikt i hvordan barnevernet håndterte saker med vold og seksuelt overgrep. Det som kommer frem av studiet er at tillit er sentralt og at saksbehandlerne vurdere voldsutøver sine endringsmuligheter gjennom hvilken innsikt foreldrene har i situasjonene. Foreldrene må selv ha et ønske om å endre situasjonene og til slutt faktisk vise til at de gjør endringer for å oppnå målene. Det vises til at barna var sentrale

aktører i forhold til at hva barna fortalte og hvilke atferd som barnet viste (Dahle & Hennem, 2008).

I 2017 kom det ut en NOU: svikt og svik. Rapporten er en gjennomgang av saker der barn har vært utsatt for vold, seksuelle overgrep og omsorgssvikt. Rapporten legger frem blant annet at det er flere svikt i oppfølgingen av barn som lever i skadelige omsorgssituasjoner. I de fleste av sakene var familiene i oppfølging fra offentlige tjenester, men det ble allikevel ikke fanget opp hva som foregikk i familiene. Brukermedvirkning og samtaler med barn i barneverntjenesten blir lagt frem som et sentralt svik i rapportene. Det fremheves manglende tilrettelagt samtaler med barnet, videre fremhever det at barnet ikke var trygg nok til å fortelle om hvordan de egentlig hadde det hjemme, ved at omsorgspersonene var i nærhet, eller at barneverntjenesten ikke trodde på barnas uttalelser om vold (NOU: 2017:12).

1.3 Formål og problemstilling

Studiens formål er å etablere en dypere forståelse av hvordan kontaktpersonene opplever og arbeider med iverksettelse og gjennomføring av hjelpetiltak når en mistenker at barn har vært opplevd vold mellom sine omsorgspersoner. Ved at det foreligger lite forskning på dette perspektivet mener jeg at studien vil være nyttig for ansatte som arbeider i barneverntjenesten og andre som har en tilknytning i barnevernsfeltet.

På bakgrunn av formålet med studien er følgende problemstilling formulert:

Hvordan opplever kontaktpersoner i barneverntjenesten å iverksette hjelpetiltak når det er mistanke om at barn har opplevd vold i mellom sine omsorgspersoner i hjemmet?

Problemstillingen min bringer frem følgende underspørsmål:

- Hvilken erfaring har kontaktpersoner med hjelpetiltak når det er mistanke om at barn har opplevd vold?
- Hvordan inkludere kontaktpersonene barna, foreldre og andre samarbeidspartnere i arbeidet?
- Hvilke utfordringer opplever kontaktpersonene med oppfølgingen av hjelpetiltaket?

Jeg har avgrenset problemstillingen min til å gjelde familier som mottar hjelpetiltak fra barneverntjenesten. Problemstillingen vil derfor utelukke hvordan barneverntjenesten arbeider

med undersøkelse i familier der bekymringen mistenker at barn har opplevd vold i hjemmet og når barneverntjenesten har omsorgen for barn på bakgrunn av vold i hjemmet.

Utgangspunktet for problemstillingen er at vedtak om hjelpetiltak etter barnevernloven § 4-4 foreligger og problemstillingen skal belyse hjelpetiltakenes oppfølging fra kontaktpersonens ståsted.

Barneverntjenesten vil i noen tilfeller vurdere at omsorgssituasjonen til barnet er så alvorlig at barnet ikke kan bo hjemme, både kortsiktig ved for eksempel en krise eller langvarig (Sommerfeldt & Øverlien, 2016, s. 195). På grunn av at oppgaven knytter seg til oppfølging av hjelpetiltak vil jeg ikke gå videre i dybden når barneverntjenesten vurderer omsorgsovertakelse.

1.4 Begrepsavklaring

1.4.1 Barn

I oppgaven er barn betegnelsen for dem som er mellom 0-18 år.

1.4.2 Nære relasjoner

Lillevik (2019) beskriver nære relasjoner som en relasjon mellom mennesker som er følelsesmessig nære, som kan være relasjoner i familien eller nære venner. For å forstå begrepet «nære relasjoner» i henhold til min oppgave vil Lillevik (2019) sin henvisning til politiets objektive beskrivelse av vold i nære relasjoner være sentral. «Vold i nære relasjoner omfatter all fysisk, psykisk vold og trusler mellom nåværende og tidligere familiemedlemmer, og den omfatter også barn som er vitne til volden» (s.15).

1.4.3 Vold i nære relasjoner

Når er barn er eksponert vold i hjemmet mellom sine omsorgspersoner, har volden like alvorlige og omfattende og negative konsekvenser for barnets fysiske og psykiske helse som ved andre former for omsorgssvikt og overgrep (Olafsen og Hodne, 2020).

1.4.4 Hjelpetiltak i barneverntjenesten

Hjelpetiltak i barnevernet kan iverksettes som frivillige eller gjennom tvangsvedtak som skal vedtas av fylkesnemnda. I oppgaven er det tatt utgangspunkt i frivillige hjelpetiltak etter bvl. § 4-4.

1.4.5. Kontaktperson i barneverntjenesten

En kontaktperson i barneverntjenesten er en ansatt som arbeider i den kommunale barneverntjenesten med et ansvar om å følge opp det enkelte barnet eller familien som er i kontakt med barnevernet. Kontaktpersonene i barneverntjenesten må følge retningslinjer gjennom lovverk og politiske føringer i utførelsene av sitt arbeid. Kontaktpersonene mottar og håndterer informasjon som bidrar i beslutningene og vurderingene som blir gjort inn i de enkelte familiene. Kontaktpersonenes vurderinger, beslutninger og prioriteringer vil kunne få konsekvenser for familiene på godt og vondt. Selv om det foreligger politiske føringer og juridiske rammeverk for kontaktpersonene i barneverntjenestene er det en stor grad av skjønns arbeid innenfor barnevernets kontekst. Dette kan medføre at vurderingene som blir gjort og hvilke ulike hensyn som blir vektlagt i vurderingene kan være ulikt fra kontaktperson til kontaktperson (Ellingsen, 2014, s. 12-13).

2.0 Kunnskapsgrunnlag

Jeg vil i dette kapitlet fremstille kunnskapsgrunnlaget som jeg mener er relevant for oppgaven. Jeg vil fremlegge en redegjørelse av vold som fenomen og ulike typer vold som inngår i oppgaven, barneverntjenestens mandat, hjelpetiltak i barneverntjenesten og tverrfaglig samarbeid. Videre vil jeg trekke frem brukermedvirkning og barnets beste fordi jeg mener at det er viktig kunnskap i barnevernsarbeidet og som tas med inn i analyse og drøftingsdelen.

2.1 Vold

Per Isdal definerer vold slik «Vold er enhver handling rettet mot en annen person, som gjennom at denne handlingen skader, smerter, skremmer eller krenker, får denne personen til å gjøre noe mot sin vilje eller slutter å gjøre noe den vil» (Isdal, 2018, s. 7). Definisjonen til Isdal vektlegger den funksjonen volden har mot den voldsutsatte og gir ikke en beskrivelse av voldshandlingene (Heltne & Steinsvåg, 2011, s. 19). Videre presenterer Isdal fem hovedformer for vold; er; fysisk vold, psykisk vold, materiell vold, seksuell vold og latent vold (Isdal, 2018, s. 7). På bakgrunn av datamaterialet fra informantene ble det ikke snakket om seksuell vold, og derfor utgår dette i oppgaven.

2.1.2 Fysisk vold

Lillevik (2019) beskriver fysisk vold når en utøver fysisk makt mot et annet mennesket. Den fysiske volden er ofte synlig og kan påføre fysiske skader på vedkommende som det utøves mot. Eksempler på fysisk vold kan være slag, spark, risting, kvelertak, å holde noen fast. Barn som opplever fysisk vold mellom omsorgspersoner vil ofte kunne høre skrik, slag, se blåmerker eller lignende (Lillevik, 2019).

2.1.2 Materiell vold

Materiell vold beskriver Øverlien (2012) som en form for indirekte fysisk vold. Den materielle volden foregår fysisk gjennom makt, men den utøves ikke direkte mot et annet menneske, men blir utøvd mot materielle ting. Eksempel på materiell vold er kasting av gjenstander, slag i bord eller vegg, knusing av inventar eller velting av møbler.

2.1.3 Psykisk vold

Lillevik (2019) beskriver at den psykiske volden er en form for vold som er vanskeligere å identifisere fordi den ikke uttrykkes eksplisitt. Den psykiske volden kan være i form av sarkastiske bemerkninger eller taushet, videre kan den utarte i direkte trusler og ydmykende utsagn (s.18-19). Isdal (2008) deler den psykiske volden inn i undergruppene; direkte eller indirekte trussel, degraderende og ydmykende atferd, kontrollbehov, utagerende sjalusi, isolasjon eller utsettelse av emosjonell vold. Videre fremhever han at de ulike undergruppene foregår i handlinger i nære forhold og at de vil skape avstand og ødelegge kjærlighet (s. 51). Heltne & Steinsvåg (2012) trekker frem at når barn opplever vold mellom sine omsorgspersoner er dette en form for psykisk vold fordi volden skader, skremmer og smerter og gir en indirekte og en direkte trussel for barnet (s. 19).

2.1.4 Latent vold

Latent vold beskriver Isdal (2008) som utryggheten for en ny vold skal oppstå. Barn som opplever vold i hjemmet vil bruke tid og krefter på å bekymre seg for at en ny voldshendelse mellom omsorgspersonene skal oppstå. Latent vold vil derfor være til stede når barn opplever vold mellom sine omsorgspersoner. En voldsutsatt kan lage strategier for å hindre at en ny voldsepisode skal oppstå, noe som kan medføre at barnets tilværelse blir en del av strategiene for å unngå en ny voldsepisode (s. 68).

2.2 Barnevernets mandat

Barn som vokser opp i Norge har grunnleggende rettigheter til liv, omsorg, beskyttelse og utvikling. Det er foreldrene som har det primære ansvaret for å sørge for disse grunnleggende rettighetene. Noen ganger klarer ikke foreldrene å oppfylle disse og da har det offentlige et subsidiært ansvar for å sikre barnet disse rettighetene (Bendiksen & Haugli, 2021, s. 187). Det offentlige ansvaret for barnet reguleres etter Lov om barneverntjenester. Det fremkommer av formålsparagrafen i barnevernloven at loven skal sikre at barn og unge lever under gode og trygge oppvekstvilkår og at barn får den hjelpen, omsorgen og beskyttelsen et barn har behov for til rett tid. Barnevernets mandat er å ha en beskyttelse- og hjelpefunksjon gjennom at barnevernet skal beskytte barnet og hjelpe foreldrene til å bli å utøve omsorgen barnet har behov for (Kojan & Christiansen, 2016, s. 19).

Ved iverksettelse av tiltak innenfor barnevernet vil det innebære et inngrep i familielivet. For at tiltaket skal være legitimt må det gjøres en konkret vurdering om hva som er det beste for barnet. Basert på det mildeste inngrepsprinsipp skal det benyttes det mest skånsomme tiltaket som anses å være egnet. Dersom en vurderer at et frivillig hjelpetiltak anses å være tilstrekkelig for barnet skal et slikt tiltak iverksettes (Bendiksen & Haugli, 2021, s. 189).

2.3 Hjelpetiltak i barneverntjenesten

Barneverntjenesten skal først og fremst hjelpe barn og unge til at de kan bo hjemme samtidig som familien mottar hjelp fra barneverntjenesten som følge av det biologiske prinsipp (Bunkholdt & Kvaran, 2021, s. 19). Hensikten med hjelpetiltak er at barnets omsorgssituasjon skal bli bedre og at foreldrene skal få styrke sin omsorgsrolle ovenfor barnet. I barnevernloven § 4-4 er bestemmelsen om hjelpetiltak nedfelte. Bestemmelsen er sammensatt og omfatter hjelpetiltak som iverksettes med og uten samtykke fra foreldrene og hjelpetiltak som er i hjemmet og utenfor hjemmet (Christiansen & Kojan, 2016, s. 93). Barneverntjenesten skal iverksette hjelpetiltak dersom det er forhold i hjemmet som gjør at familien har særlig behov for hjelp fra barneverntjenesten. Formålet med hjelpetiltak i barneverntjenesten er at tiltaket skal bidra til en positiv endring for barnet eller for familien barnet lever med (barnevernloven § 4-4-, 2 ledd). Barneverntjenestens bruk av hjelpetiltak har som mål og hjelpe en konkret familie med deres behov. Etter barnevernet konkludere med å sette inn hjelpetiltak i en familie må det vurderes hvilket hjelpetiltak som skal igangsettes. Vurderingene bygger på fagkunnskap, foreldre, barnets preferanser og tilgjengelige tiltak (Christiansen & Kojan, 2016, s. 97).

Som kontaktperson i barneverntjenesten vil en utøve faglig skjønn i arbeidet. Utøvelse av faglig skjønn er viktig for å kunne gjøre individuelle vurderinger og ulikheter i henhold til det konkrete behovet som foreligger hos det enkelte barnet eller familien. Det faglige skjønnet gir handlingsrom innenfor de grensene barnevernloven gir. Det faglige skjønn blir brukt i vurdering og beslutningsgrunnlaget, som følge av at det ikke er entydige løsninger på de komplekse utfordringer som kontaktpersonene står overfor og at vær familien er unik (Caspersen & Paulsen, 2019, s. 185–187). For eksempel er det lovmessig krav om å iverksette det hjelpetiltak når vilkårene i loven er oppfylt. Det er kontaktpersonene i barnevernet som skal vurder hvilket hjelpetiltak som er hensiktsmessig og hvilket tiltak som blir iverksatt blir derfor skjønnspreget ut ifra fra den enkeltes kontaktpersonens vurderinger om hva som er det beste tiltaket.

Sommerfeldt & Øverlien (2016) peker på at dersom et hjelpetiltak skal ha en positiv effekt bør tiltaket bygges på foreldrenes problemforståelse. Dersom hjelpetiltaket ikke vurderes som et godt tiltak fra foreldrenes ståsted kan det være en risiko knyttet til om foreldrene vil være i stand til å nyttiggjøre seg tiltaket (s.195). Foreldreveiledning, oppfordring til terapi eller sinnemestring er et ofte brukt hjelpetiltak når en undersøkelse konkludere med at det er en bekymring knyttet til at barnet kan ha opplevd vold i hjemmet. Det kan være hensiktsmessig å kombinere kompenserende hjelpetiltak som for eksempel økonomisk støtte for å kunne bedre familienes livsbetingelsene som videre kan føre til en positiv effekt for barnet (Sommerfeldt & Øverlien, 2016, s. 194).

Barneverntjenesten har et ansvar for å følge med på utviklingen og vurdere hvordan hjelpetiltakene er hensiktsmessige, om det er behov for endring av tiltakene eller om det foreligger grunn for omsorgsovertakelse (barnevernloven, § 4-5). Tiltaksplaner blir brukt som et metodisk verktøy for å følge med på utviklingen av tiltakene som blir iverksatt. Tiltaksplanen skal sikre brukermedvirkning og legge til rette for myndiggjøring ved at barneverntjenesten involvere barna i prosessen med å utarbeide og endre tiltaksplan (Bunkholdt & Kvaran, 2021, s. 193).

2.4 Samarbeid med andre instanser

Barnevernet sitt samarbeid med andre instanser er sentralt, viktig og nødvendig når en skal følge opp hjelpetiltak. For å gi hjelp til barnet og familien er barnevernet avhengig av samarbeid med andre tjenester (Fauske et al., 2016). I barnevernloven er det nedfelte bestemmelse om at barnevernet skal samarbeide med andre forvaltningsorganer og sektor dersom det kan føre til å løse oppgaver som kommer inn under loven (barnevernloven, § 3-2). Når barnevernet er inne i familier med hjelpetiltak kan samarbeid med andre instanser være nødvendig ved utformingen av tiltaket (Backe-Hansen, 2019, s. 250). For eksempel så kan barnevernet ha tiltak rettet opp mot Alternativ til vold som gir behandlingstilbud til voldsutøveren og pårørende, og dermed vil barnevernet opprette et samarbeid med Alternativ til vold.

Skolen og barnehage vil også være viktige instanser å ha samarbeid med i oppfølgingen av hjelpetiltak. Barnevernet er avhengig av et godt samarbeid for å sikre at barn som har barneverntiltak for en god omsorgs-og skolesituasjon (Bufdir, 2019). Barnevernet bør anerkjenne skolen som en del av barnets omsorgsmiljø og et godt samarbeid mellom skole og barnevernet kan ha stor betydning for barnets liv (Thrana & Kojan, 2020, s. 31).

2.5 Barnets beste

Barnets beste er blant annet nedfelt i barnekonvensjonen art 3 og barnevernloven § 4-1. (NOU:2012:5 s, 41). Barneverntjenesten må foreta en helhetlig vurdering for å vurdere hva som er barnets beste. Når barnevernet skal vurdere om en skal iverksette barnevernstiltak skal vilkårene etter tiltak bestemmelsen være oppfylt. Videre skal vurderingen bygge på en samlet vurdering om det er til barnets beste å motta tiltak fra barnevernet. Barnets beste skal også være et avgjørende hensyn i valget at det konkrete tiltaket som iverksettes. Barnevernet skal derfor iverksette det tiltaket som en vurderer og anses som å være tilpasset barnets behov, som kan ha ønsket effekt og vurderes som et forsvarlig tiltak. På grunn av de individuelle vurderingene som må tas gis det handlingsrom for barnevernet å utforme tiltaket. Et sentralt moment i barnets beste vurdering er at barnet har fått uttalt seg og medvirket (Barne-og likestillingsdepartementet, 2019, s. 40-41)

2.6 Barnets medvirkning

Barn som er i kontakt med barneverntjenesten skal få medvirke i sin egen sak.

Det foreligger flere juridiske føringer som skal sikre at barnets medvirkning blir ivare tatt nasjonalt og internasjonalt. Grunnloven § 104, første ledd gir alle barn en rett til å bli hørt i spørsmål som gjelder dem, videre skal en vektlegge barnets mening i samsvar med modenhet og alder. Grunnloven er generell rett og er gjeldende for alle barn, den er ikke begrenset til barn i barnevernet. Internasjonal lovgiving er også sentralt for barnevernets arbeid og Norge har forpliktet seg å følge bestemmelsene i FN barnekonvensjon. FN barnekonvensjon art. 12. omhandler barnets rett til medvirkning. Innenfor barnevernet er barnet rett til medvirkning nedfelt i §§ 1-6 og 6-3, og er derfor de som kommer tydeligst frem i barnevernets arbeid.

Barnevernloven § 6-3 inneholder bestemmelser i henhold til barnets medvirkning i form av å få lov til å uttale seg og barnets rett til informasjon i forkant av at avgjørelser blir tatt etter barnevernloven. Etter første ledd fremgår det at denne rettigheten gjelder for barn som er over 7 år eller yngre som er i stand til å danne egne synspunkter. Videre fremkommer det at barnets mening skal tillegges vekt i samsvar med barnets alder og modenhet (Prop 169 L (2016-2017), s. 40).

Barnevernloven § 1-6 tråde i kraft 1.07.2018 for å forsterke barnets medvirkning.

I forarbeidene til endringer i barnevernloven ble det trukket linjer til FN barnekonvensjon art. 12 og den nye ordlyden ble formulert i tråd med BK. art 12, 1.pkt som lyder «*Partene skal garantere et barn som er i stand til å gjøre danne seg egne synspunkter, retten til fritt å gi uttrykk for disse synspunkter i alle forhold som vedrører barnet, og tillegge barnets synspunkter behørig vekt i samsvar med dets alder og modenhet.*» Den internasjonale lovgivingen har forrang i norsk lov (Bendiksen & Haugli, 2021, s. 33). Den nye lovbestemmelsen ble formulert med ordlyden utfra BK art. 12. Barnevernloven ble en rettighetslov for barn noe som innebærer at barnets medvirkning er en rettigheter og myndighetene har en plikt til å legge tilrettelegge for at barn skal medvirke (Prop 169 L (2016-2017), s. 39)

Bunkholt og Kvaran (2021) peker på at for et barn skal ha mulighet for medvirkning i kontaktene med barnevernet er det barnevernsansatte som har ansvar for utvikling av relasjon i den grad at barnet skal få kunne ha mulighet til å uttale seg (s. 55).

Barn har en rett, men ikke en plikt til å uttale seg i møte med barnevernet. Det er flere elementer som bør sikres for at barnet skal ha mulighet for medvirkning. Dette innebærer at barnet skal få en tilpasset og tilstrekkelig informasjon, samtalen skal foregå innenfor trygge rammer, barnet skal få mulighet til innflytelse, barnet skal få mulighet til å gi tilbakemeldinger om hjelpen barnevernet gir og barnets medvirkning skal dokumenteres. (Prop 169 L (2016-2017, s.44). Gulbrandsen et al. (2012) viser til hvordan de mener at barnevernet bør forstå medvirkning som meningsarbeid for at barn skal kunne medvirke. De fremhevet at barn bør få hjelp av kontaktpersonen i gjensidig dialog skape en forståelse for situasjonene og hvordan barnet har mulighet og medvirket. Det pekes på viktigheten av å legge til rette for samtaler på en måte som barnet har forutsetningene til å delta i en gjensidig samtale med barnet (Gulbrandsen et al., 2012). Seim & Slettebø (2017) viser til viktighetene av å tilrettelegge for samtaler med barn i et egnet miljø. Barn i barnevernet kan ha behov for å ha samtaler alene uten foreldre for å tørre å være ærlige i møte med kontaktpersonene. Samtidig kan det å tilrettelagte for gode rom for samtaler bidra til at barnet kan åpne seg mer, og ikke den kontor-innredningen som gjerne er på et barnevernkontor (s. 889).

3.0 Teoretisk perspektiv

I dette kapitlet presenteres teoretisk perspektiv som blir brukt i studien. I denne oppgaven er hovedfokuset rettet mot hvordan kontaktpersoner i barneverntjenesten arbeider med å følge opp barn og foreldre slik at samarbeidet fører til hensiktsmessig hjelp for barnet. Jeg vil i første del fremlegge en redegjørelse av relasjonsarbeid som jeg tenker er grunnleggende i utførelse og oppfølging av hjelpetiltak fra barneverntjenesten. Relasjonsarbeidet representerer fundamentet som analysen er bygget på. Videre gjøres det rede for Axel Honneth's (2008) anerkjennelsesteori som bygger på anerkjennelse behov mennesket har i møte med relasjon til andre. Til slutt gjøres det rede for Foucault og makt med søkelys på hvordan makt er til stede i barnevernsfaglig arbeid.

3.1 Relasjonsarbeid

Når en arbeider i barneverntjenesten vil en ha kontakt med mennesker og relasjonsarbeid står sentralt. Levin & Ellingsen (2015) beskriver relasjoner som vi møter i det sosiale arbeid som relasjoner «i», «med» og «gjennom» relasjoner. Det sosiale arbeidet foregår «i» relasjoner gjennom at det legges vekt på det allmenngyldige og på overordnet nivået. Når vi møter andre mennesker vil vi kommunisere med hverandre og det oppstår en interaksjon i relasjonen. I

møte med barn og foreldre i barneverntjenesten vil kontaktpersonen inngå «i» en relasjon og en vil være i en relasjonell setting (s. 112–113). I beskrivelsen av sosialt arbeid «med» relasjoner ligger det at i sosialt arbeid forekommer det ofte et arbeid med relasjoner som brukeren har til andre. For eksempel når barnevernet arbeider «med» relasjonene innad i familier. Kontaktpersonene vil ha søkelyset på å styrke relasjonene innad i familiene og dermed arbeider en med relasjoner mellom mennesker. I noen tilfeller kan det å se på situasjonene fra andre perspektiver være hensiktsmessig for å hjelpe brukeren i endringsarbeidet. Relasjoner kan oppleves som ulikt og ved å se på situasjonene i større sammenhenger kan det hjelpe barn og foreldre til å forstå sin egen kommunikasjonsform (Levin & Ellingsen, 2015, s. 113–114). I en barnevernsfaglig kontekst kan dette vises til ved at voldsutøver og voldsutsatt kan ha behov for at kontaktpersonen legger frem situasjonene ved andre perspektiver for å få til et endringsarbeid. For eksempel kan relasjonsarbeid med voldsutsatt få den voldsutsatte til å være åpen om volden som har foregått hjemmet og ved kontaktpersonens perspektiv kan en forstå at dette er skadelig for barnet og vokse opp under vold i hjemmet. Levin & Ellingsen (2015) peker på den siste formen for relasjonsarbeid som når en arbeidere «gjennom» relasjonene med foreldre og barn. Det er det som foregår i interaksjonene mellom kontaktperson og foreldre/barn. I denne fasen bygger kontaktetablering og et av målene er å fremskape tillit (s. 114).

I min studie vil kontaktpersonene inngå i relasjoner med flere aktører; barn, foreldre og samarbeidspartnere. Det kan være vanskelig for foreldre og barn og bygge tillit tilt barnevernet, samtidig som barnevernet er avhengig av tillit for å få til et godt samarbeid. Dette viser til at relasjonsarbeid er viktig for å utforske hvordan dette påvirker samarbeidet og møte mellom familier og barnevernet.

3.2 Honneth`s anerkjennelse teori

I studien ser jeg på hvordan kontaktpersoner arbeider med familier som har opplevd vold i hjemmet. Jeg ser det som relevant å se på hvordan anerkjennelse kan påvirke arbeidet når barneverntjenestene er i kontakt med familiene og hvordan familien blir anerkjent gjennom oppfølgingen av kontaktpersonene eller krenket.

Axel Honneth (f.1949) utviklet en anerkjennelsesteori og fikk sitt gjennombrudd med «*kampf un anerkennung*» i 1992, oversatt til norsk; kampen om anerkjennelse (2008). Honneth`s teori fremhever at mennesket har behov for anerkjennelse for utvikling av personlig identitet og at

det er derfor noe mennesker kjemper for. Menneskets identitetsutvikling dannes gjennom relasjonen og erfaringer som en får gjennom andre mennesker og relasjonen og erfaringene mennesker møter vil derfor påvirker hvordan menneske opplever seg som anerkjent eller krenket (Honneth, 1992/2008). Honneth bygger sin teori på at menneskets evne til å fungere som sosiale vellykket individer er avhengig av anerkjennelse fra andre som videre bekrefter menneskets autonomi og individualitet (Høilund & Juul, 2015, s. 23–26).

Honneth viser til hvordan anerkjennelse fremkommer i relasjoner gjennom tre sfære som han knytter en spesielle form fra anerkjennelse til. De tre sfærene er: kjærlighet, rettigheter og solidaritet som vil føre til selvtillit, selvrespekt og selvverdsetting (Honneth, 1992/ 2008, s. 139). De tre formene for anerkjennelse kan ses på som en livshistorisk dannelsesprosess som utfolder de iboende potensialer mennesker har. Samtidig muliggjør en autonomi og særegenhet hos individet og fremhever sosialiseringprosessen (Jakobsen, 2012, s. 358–359).

Videre ser Honneth på hvordan krenkelse i etablerte og ikke oppnådd anerkjennelse i en av relasjonene kan bidra til at en ikke føler seg anerkjent. Han fremhever videre følelser i individet som krenkelse av selvfølelse, tap av rettsstatus og ekskluderinger, nedverdiggelse, marginalisering eller sosial stigmatisering (Honneth, 1992/2008; Lysaker, 2011). Jeg vil videre fremstille Honneth's tre sfærer av anerkjennelse og hva fravær av anerkjennelse i de tre sfærene kan innebære.

3.2.1 Kjærlighet

Kjærlighet som anerkjennelses dimensjon er ofte omtalt som omsorg og definere formene av relasjoner som er forankret i intimitet, nærhet og fortrolighet. Honneth mener at kjærlighet er en sosialpsykologisk betingelse for å kunne utvikle en kroppslig integritet og positiv selvforståelse, som videre bygger på individet selvtillit og tillit til andre (Honneth, 1995, sitert i Lysaker, 2011, s. 108-109). Anerkjennelse gjennom kjærlighet bygger på relasjoner som er til stede gjennom følelsesmessige relasjoner til andre mennesker i nære relasjoner som foreldre og barn relasjon, vennskap eller kjærester. I en slik relasjon har en behov for å bli anerkjent og er avhengig av gjensidighet i relasjonen for å dekket sine behov (Honneth, 1992/2008, s. 104).

Vi lærer i kjærlighetsfasen om våre følelser og behov når en opplever å bli tatt imot på en omsorgsfull måte av andre nære relasjoner. Vi vokser i dem og lærer å stole på omgivelsene

og utviklinger vår selvstendighet (Jakobsen, 2012, s. 359). Når barn får anerkjennelse som innebærer omsorg, kjærlighet og aksept vil en få en vellykket anerkjennelse relasjon som styrker og utviklinger identiteten. Gjennom dette erfarer man å stole på omgivelsene og en får anerkjennelse av egne behov og følelser. Barnets tillit til omgivelsene bidrar til at en har mulighet til å delta autonomt i det offentlige rom (Honneth, 1992/2008, s. 113-116).

Skade på anerkjennelse av kjærlighet kan føre til en kroppslig krenkelse som vil føre til svekkelse av tillit til andre mennesker og svekkelse av eget selvilde (Honneth 1992, sitert i Lysaker, 2015, s. 108-109). Vold, fysisk og psykisk omsorgssvikt kan føre til skade og tilbakeholdelse av anerkjennelse noe som videre påvirker følelsen av sikkerhet og trygghet hos mennesket og selvtilliten kan svekkes (Ellingsen & Skjefstad, 2015, s. 100).

Honneth's første anerkjennelse sfærer bygger på kjærlighets anerkjennelsene og ønsker å utforske hvordan manglende anerkjennelse (på grunn av vold i hjemmet) kan påvirke hvordan kontaktpersonene i barneverntjenesten arbeider med familien som har opplevd vold i hjemmet.

Honneth's utvikling av kjærlighetsbegrepet gjennom å tillegge større vekt på verdien av å anerkjenne personen og kjærlighet begrepet kan forstås til å utvides til relasjoner utover de næreste følelsesmessige relasjoner (Thrana, 2014). Som kontaktperson i barneverntjenesten kan anerkjennelse gjennom kjærlighet fremheves gjennom å være åpen i relasjonen som bygger på verdiene av å være lyttende til brukerens opplevelser, behov og ønsker og involvere brukeren i beslutninger som blir tatt. Kjærlighet kjennetegnes av å bli sett og hørt, ved at brukeren opplever dette i møte med kontaktpersonene kan det være en åpenhet for at brukerne får mulighet til å uttrykke egne ønsker (Skjefstad, 2012, s. 59–60).

3.2.2 Rettigheter

Den andre dimensjonen av anerkjennelse til Honneth er den rettslige anerkjennelsen. Honneth (2008) beskriver individets behov for anerkjennelse fra det offentlige rom. Når mennesker opplever en likeverdig behandling som følge av rettsstaten kan de anerkjenne hverandre som individuelle atomene individer som respektere hverandre (Honneth, 1992/2008, s. 118-120).

Utviklingen av rettssystemet basere seg på en lang historisk prosess og det moderne rettssystemet er i stadig utvikling. Likheter, individualisering og anerkjennelse preger politikken (Honneth, 1992/2008, s. 126). Rettighetene skal bidra til at samfunnsmedlemmene skal ha

mulighet og likhet til deltakelse i samfunnet og prosessen som har vært tilknyttet rettigheter, kan ses på som en kamp for rettslig anerkjennelse for alle. Barnevernloven har gjennom politiske føringer og historisk prosess utviklet seg. En viktig endring for barns rettigheter ble innført i 2018. Barnevernloven ble en rettighetslov og medvirkningsretten ble tydeligere nedfelte i bestemmelsen (barne- og likestillingsdepartementet, 2019, s. 24) For at barnet skal ha mulighet for medvirkning i egen sak kreves det at kontaktpersonen anerkjenner barnet som for barnet synspunkter og at barnet synspunkter blir tatt på alvor.

Ved anerkjennelse i den rettslige fasen vil en videreutvikle selvforholdet som fører til at individet på bakgrunn av at en fortjener respekt fra andre utvikler individet respekt for seg selv (Honneth, 1992/2008, s. 125-128). Dersom en ikke får rettslig anerkjennelse kan det føre til fratakelse av verdi status og likestilt mulighet for deltakelse i beslutninger som bryter ned menneskets selvrespekt (Høiland & Juul, 2015, s. 28–29).

3.2.3 Solidaritet

Den siste dimensjonen av anerkjennelse er i følge Honneth solidaritet. Anerkjennelsen bygger på at en gjennom sosial verdsetting blir individets ferdigheter og personlige evner verdifulle bidrag til samfunnet. Denne formen for anerkjennelse bidrar til at mennesket i relasjon til andre føler seg betydningsfull for de enkelte egenskapene mennesket har fordi de blir anerkjent av deltakeren i fellesskapet. Det er samfunnet i en kulturell forståelse som setter kriterier og rammer for den sosiale verdsettingen av mennesket. Mennesket bedømmes i relasjon med andre hvordan deres bidrag til fellesskapet klarer å realisere de kulturelt definerte verdiene en har i samfunnet. Slik som i den rettslige anerkjennelse vil også den sosiale verdsettingen bli påvirket av historisk og kulturell kontekst og i den moderne form utspringets standersamfunnets rammebetingelser (Honneth 1992/2008, s. 130–132).

Anerkjennelse gjennom solidaritet føre til en utvikling av menneskets selvverdsettelse og økt selvfølelse (Honneth, 2008, s. 137-138). Ved manglende anerkjennelse gjennom solidaritet vil det i følge Honneth (1992) skade individets mulighet til å verdsette seg selv og andre (Honneth, 1995, sitert i Lysaker 2015, s. 108).

I fellesskapet kan en tilrettelegge de sosiale oppgavene ut ifra hvilke antatte bidrag en har for å virkeliggjøre de sentrale verdiene i fellesskapet, noe som kan føre til at personene klarer å oppnå og føle seg som en verdiskaper inn i fellesskapet (Honneth, 1992/2008).

Med bakgrunn i dette kan en se det opp i en barnevernsfaglig kontekst der samarbeid med barnets skole og barnehage kan bidra til at barnet opplever anerkjennelse gjennom solidaritet. Gjennom samarbeid mellom barneverntjenesten og skole/barnehage kan kontaktpersonen i barneverntjenesten gi verdifull informasjon som har av betydning i hvordan de ansatte kan skape gode rammer for barnet i barnehagen. Dette kan videre føre til at de ansatte i barnehage får en bedre forståelse over hva som er utfordringene i barnets liv og kan hjelpe de ansatte til å lage gode rammer rundt barnets sin hverdag og støtte barnet i den grad at barnet opplever seg som en del av fellesskapet.

Thrana (2014) viser til hvordan kontaktpersoner i barnevernet gjennom å bli møtt med kjærlighet, kan bidra til opplevelse av anerkjennelse gjennom rett og solidaritet. Gjennom at å bli møtt med kjærlighet bidrar til å bygge selvtillit for å være deltakende i samfunnslivet (s. 13). Honneth`s teori vil være et bakteppe i min oppgave for å belyse hvordan anerkjennelse teorien kan være et utgangspunkt i relasjonen i en barnevernfaglig kontekst, herunder oppfølging av familier i hjelpetiltak når barnet har opplevd vold mellom sine omsorgspersoner. I barnevernet kan en møte mennesker som kan ha opplevd krenkelse i sin anerkjennelse noe som videre kan påvirke hvordan en opplever møte med barneverntjenesten.

3.3 Michel Foucault

Michel Foucault forstår makt gjennom at makten må forstås som en strategisk og produktiv relasjon og relasjonenes mulige former blir utfordringene som oppstår i relasjonene (Neuman, 2002, s. 8). Foucault anså ikke makt som at noen hadde en evne til å kontrollere og tvinge frem bestemte holdninger, men så på makt som en produktiv makt gjennom at å stimulere evner hos borgeren ved at makten bidrar til at en skaper handlinger hos individer. Moderne makt brukes for å påvirke frie individer deres handlinger og selvoppfattelse som gjennom produktivitet ønsker å fremheve kapasiteten til enkelt individet og sette de i stand til å handle på bestemte måter og bearbeider deres selvfølelse og noen ganger rette dem (Mik-Meyer, 2007, s. 17-20). Formålet med hjelpetiltak i barneverntjenesten er å hjelpe foreldrene til å gi barnet den omsorgen de har behov for ved å gi verktøy slik at foreldrene kan forbedre deres omsorgsegenskaper gjennom å være autonome foreldre. På den måten kan dette knyttes opp til å mobilisere foreldrenes ressurser i den retning barneverntjenesten anser som nødvendig for å ivareta barnets omsorg.

Videre kan den produktive makten inndeles inn i totaliserende og individualiserende makt. Den totaliserende makt fremheves ved at staten handler i den grad at alle mennesker forplikter seg til noe, gjennom at staten setter inn tiltak i menneskets liv. Individualiserende makt fremtrer gjennom at staten er interessert i det enkelte menneskets personlighet, selvoppfattelse eller psykiske helse. Foucault viser til at denne tilnærmingen springer ut av pastorale tekniker gjennom at den retter seg mot individets indre, tanker, forestillinger og hemmeligheter. Det avgjørende er at en sier sannhetene om hvem en er og hva som blir sagt skal fastholdes som en sannhet i måten personene fremstiller sannheten (Mik-Meyer, 2007, s. 17-19).

I boken overvåkning og straff viser Foucault (1991/1992) til fengselsvesenet om at hvordan norm konstruksjoner bygget på viten for mennesker til å disiplinere. Institusjonene har som formål å overvåke, opplære og rehabilitere og starter en dannelsesprosess i mennesket (Foucault 1991,1994, sitert i Mik-Meyer, 2007, s.21). Tilsvarende vil andre institusjoner med makt-kunnskap ha samme formål, som for eksempel barneverntjenesten. Familier som er i kontakt med barnevernet kan føle på avmakt og tiltakene kan oppleves som overvåkende og kontrollerende (Tembo et al., 2021).

Foucault sitt begrep om «gouvernementalité» oversatt til regjering ble utviklet for å forstå maktutøvelse i moderne samfunnet gjennom at makten er til stede gjennom samfunnets maktteknikker og hvordan mennesker forsøker å styre seg selv i (Neuman, 2002, s. 19). I en barnevernsfaglig kontekst kan en se på «gouvernementalité» ved for eksempel når en skal igangsette frivillig hjelpetiltak så bygger dette på en konkret anbefaling om at mor skal ta imot hjelpetiltaket. Mor kan si ja til hjelpetiltak på bakgrunn av redsel for at barneverntjenestene kan ta ifra mor omsorgen. Bakgrunnen for at mor får tilbud om hjelpetiltaket er fordi barneverntjenestene vurderer at mor ikke oppfører seg slik som er forventet og gjennom hjelpetiltaket vil barneverntjenestene forsøke å gi mor verktøy til å bli mer lik slik som barneverntjenesten har forventninger om at mor skal. Det blir opprettet en tiltaksplan med mål som skal nås for at barnet skal få den omsorgen som er forventet av mor. I planen skal familiene bli inkludert og det kan ses på som at planene skal brukes som virkemiddel for at mor skal ha ansvar selv for å gjennomføre målene. Dette kan forstås som maktmiddel som brukes for at mor skal disiplinere seg selv til å nå forventningene til barneverntjenestene. Når hjelpetiltak blir igangsett for mor veiledning i hjemmet, barneverntjenestene har samtaler med barnet og det blir utført hjemmebesøk hos familien. Dermed blir familien utsatt for en form av overvåkning gjennom ulike hjelpe-og kontrolltiltak

som blir evaluert underveis for å se om mor er i stand til å ta imot veiledning og dermed starte en omdannelse prosess som er mer likt barneverntjenestens forventninger.

4.0 Metode

I dette kapittelet redegjøres det for fremgangsmåten som har blitt gjennomført i denne studien. Jeg legger frem metodevalg, begrunnelse for metode og vitenskapelig tilnærming. Videre blir fremgangsmåten som ble gjort for å få informanter til studiene redegjort for. Intervjuprosessen viser til hvordan intervjuet ble gjennomført og hvilke refleksjoner jeg foretok meg underveis i studien. Videre fremlegges det hvordan datamaterialet har blitt analysert ved hjelp fra en tematisk tilnærming. Til slutt viser jeg til hvordan forskningskvaliteten har blitt sikret.

4.1 Kvalitativ metode

Jeg vil i det følgende presentere metoden som er anvendt i denne studien. Når en skal velge metode velges det fremgangsmåten som skal anvendes for å få frem kunnskapene om det som skal forsker på. Det blir sentralt å velge den metoden som kan bidra til å belyse problemstilling som egnes til det en søker kunnskap ut fra (Grønmo, 2017, s. 15).

Formålet med studien er å få mer kunnskap om hvordan kontaktpersonene i barnevernet erfarer å arbeid med barn som har opplevd vold i hjemmet. På bakgrunn av dette ble det vurdert som mest hensiktsmessige å bruke kvalitativ metode i form av semi- strukturert intervju for å få en innsikt i kontaktpersonene konkrete erfaringer og opplevelser av arbeidet med denne tematikken. Semi-strukturert intervju ble valgt på grunn av at det ga meg som forsker mulighet til å gå utover de forhåndsbestemte spørsmålene og få en dypere beskrivelse av informantenes erfaringer. Tjora (2021) beskriver at intervju som metode blir anvendt fordi en kan få utdypet kontaktpersoner sine erfaringer og opplevelser og en kan identifisere temaer som kommer frem i samtalene (Tjora, 2021, s. 37).

4.2 Vitenskapelig tilnærming

Når en gjennomfører en studie vil tilnærmingen som anvendes være med på å danne grunnlaget for hvordan en gjennomfører analysen. Analysene kan ha som formål å være beskrivende, forklarende eller en forståelse av de ulike studienes hensikt i samfunnsforholdene (Grønmo, 2017, s. 375–376). Denne studien basere seg på en forstående studie med formål om å forstå og tolke fenomenet barn som opplever vold i hjemmet i barnevernets tiltak og videreutvikle en helhetlig forståelse av erfaringer fra kontaktpersoner som arbeider i barnevernet.

4.3 Hermeneutikk

«Hermeneutikk betyr fortolkningslære eller fortolkningskunst» (Grønmo, 2017, s. 393).

I denne studien søker jeg etter en forståelse av å studere forholdene som fremkommer i intervjuene gjennom fenomenet barn som opplever vold og videre belyse hvilken betydning som knyttes til handlinger eller hendelser i samfunnet. Hermeneutiske analyser søker etter å forstå meninger gjennom fortolkning av informantenes synspunkter og forståelse. Videre fortolkes dette i en større sammenheng (Grønmo, 2017, s. 393). Hermeneutisk tilnærming legger vekt på forforståelsen som forskere har med seg inn i studiet gjennom erfaringer og kunnskap og det blir viktig å ha selvinnsett i egen forståelse. Videre legges det vekt på å fremme en helhetsforståelse der forskeren forstår fenomenet som en del som inngår i en større helhet. Den helhetlige forståelsen kommer til syne når forskeren går frem og tilbake mellom forståelse og forforståelse, mellom delforståelse og den helhetlig forståelse. Noe som blir omtalt som den hermeneutiske sirkel (Grønmo, 2017, s. 393-394).

I denne studien har jeg som forsker hatt en hermeneutisk tilnærming til studien. Formålet med studien har vært å få en dypere forståelse av oppfølging av hjelpetiltak når barn har opplevd vold og få frem kontaktpersonene sin rolle og tolkningen av hvordan kontaktpersonene arbeider med oppfølgingen av hjelpetiltakene. Gjennom studiet har jeg søkt etter en forståelse i datamaterialet ut ifra det kontaktpersonene har formidlet. I analysen gikk jeg frem og tilbake mellom utdrag av datamateriale og intervjuene. Når vi forstår en del påvirker det hvordan vi oppfatter helheten. Denne prosessen fører til endringer i helhetsforståelsen og igjen en ny forståelse for delene. Kunnskap og erfaringer som jeg har med meg inn i studiet har vært knyttet til min forforståelse. Jeg har søkt etter å få frem kontaktpersonene sine erfaringer med å lete mellom deler og helheter i analysen.

4.4 Forforståelse

Min egen forforståelse vil være et viktig grunnlag for å gjennomføre denne studien. Min arbeidsplass er i den kommunale barneverntjenesten og arbeidet innebærer å følge opp familier som mottar hjelpetiltak. Når jeg gjennomfører denne studie vil jeg forske på eget fagfelt. Jeg er selv utdannet sosionom og denne studien er min avsluttende mastergrad innenfor sosialfaglig master. Min faglige bakgrunn og arbeidserfaring vil påvirke i varierende grad valgene som blir tatt gjennom dette studiet. Forforståelsene kan være preget av

forskerens betrakningsmåter og erfaringer, teoretiske rammeverket, tidligere forskningsresultater og arbeidsplass (Grønmo, 2017 s. 393).

Det at jeg selv arbeider som kontaktperson og min rolle som forsker i denne oppgaven er noe jeg reflektere gjennom prosessen når denne masteroppgaven ble utformet, fra start til slutt. Det at jeg selv har samme yrke som informantene jeg gjennomførte intervjuer med kan bidra positivt ved det blir lettere å få til et godt intervju på bakgrunn av at vi har noe av det samme grunnlaget gjennom utdanning og arbeidserfaring. Samtidig er det viktig å være bevisst på at svarene informantene gir til meg som forsker ikke er preget av at jeg selv arbeider i barneverntjenesten. Det var likevel nyttig for meg i denne studien å ha kjennskap til det kommunale barnevernet og oppfølging av hjelpetiltak. Jeg forsøkte å nullstille meg i forkant av intervjuene for å klare å nå inn til den aktuelle informantens synspunkter. Jeg opplevde noen ganger under intervjuet at jeg kunne gå litt fort fremover og tenker i etterkant at dette kan være på grunn av min forforståelse for temaet. Likevel var dette noe jeg var bevisst over og min opplevelse er at jeg klarte å få informantene til å utdype seg gjennom refleksjoner i etterkant av intervjuene. Jeg opplevde en prosess gjennom analysen at forskerrollen ble utviklet gjennom å forstå hva det egentlig er informantene forteller meg. Jeg har strebet etter å få en forståelse samtidig som den ikke skal være opptatt av min egen forforståelse fra arbeide i feltet. Det tok meg tid og prosessen ble krevende, samtidig som jeg opplevde at jeg kom i mål.

4.5 Utvalg

For kunne gjennomføre studiet ønsket jeg informanter som kunne fortelle og beskrive om hvordan de arbeidet med oppfølging av hjelpetiltak innenfor området vold i nære relasjoner. For å få et utvalg som kunne belyse dette skrev jeg et informasjonsskriv om studiet som skulle gjennomføres. Jeg informerte om behovet for å intervjuer saksbehandlere i den kommunale barneverntjenesten som arbeidet med oppfølgingen av familier med hjelpetiltak som følge av at barn hadde vært vitne til vold i nære relasjoner. Thagaard (2019) beskriver et utvalg som består av en velger informanter med gitte egenskaper eller kvalifikasjoner som er tilpasset problemstillingen foretar et strategisk utvalg (s. 54). Mitt utvalg i studien besto dermed av et strategisk utvalg.

Jeg la ingen føringer på hvor lenge saksbehandlerne hadde arbeidet i barneverntjenesten, men føringer ble gjort i forhold til at saksbehandlere arbeidet med hjelpetiltak og hadde erfaring

med voldssaker. Jeg gjorde denne konkrete avgrensingen fordi jeg vet at barneverntjenester er ulikt organisert i de forskjellige kommunene.

4.6 Rekruttering av informanter

Jeg arbeider selv i barneverntjenesten og har kjennskap til kollegaer i andre barneverntjenester. Kollegaer ble min første plass jeg delte behov for informanter og hva studienes formål var. Flere av kollegaene mine forsøkte å sende informasjonsskrivet til tidligere medstudenter på barnevernstudiet og videreutdanning innenfor barnevernsfeltet, men det var lite respons. Jeg ønsket ikke å intervju egne kollegaer på grunn av etiske vurdering om at å intervju egne kollegaer kunne det sette prege på hva informantene delte i intervjuet og relasjonen til informantene og egne arbeidsplass kunne påvirke intervjuet. Jeg sendte informasjonsbrevet til ledere i ulike kommunale barneverntjenester, noe som ikke ga respons. Rekrutteringsprosessen viste å være vanskeligere enn jeg først hadde antatt. Målet mitt når jeg startet prosessen var å få seks informanter som kunne belyse temaet. Jeg hadde også et mål om å forsøke å få informanter fra store og små barneverntjenester for å kunne se på likheter og ulikhet her. På bakgrunn av et mindre utvalg enn først tenkt valgte jeg å ikke gå inn i å se på ulikhetene mellom store og små tjenester.

Jeg fikk tilbakemeldinger av bekjente som hadde videresendt informasjonsskrivet at dette var et interessant tema som ville være aktuelt å være deltakende på samtidig så var det få som ønsket å delta. Noen ga tilbakemeldinger på opplevelse av å ikke ha nok erfaring med voldssaker andre ga tilbakemeldinger på at de ikke ha tid på nåværende tidspunkt. Flere av dem som ga tilbakemeldinger arbeidet ikke med oppfølging av hjelpetiltak, men arbeidet med undersøkelsesarbeid og fosterhjemsoppfølging og dermed ikke inngikk i min målgruppe. Jeg fikk kontakt med to av informantene i denne prosessen.

Jeg utvidet rekrutteringen til å være utenfor Rogaland og tok kontakt med bekjente og hørte om de hadde kjennskap til ansatte i barneverntjenesten rundt i Norge. Dette førte til at jeg fikk to informanter fra andre barneverntjenester i Norge.

Jeg undret meg over hvorfor det var så vanskelig å rekruttere informanter til gjennomførelse av intervjuene. Jeg tenker arbeidspress og tidsklemma kan være årsak til at en ikke vil prioritere tid til å være deltakende i et forskningsprosjekt. En av informantene hadde behov for å flytte intervjuet ved to anledninger på grunn av stor pågang i tjenesten. Covid-19 tenker

jeg er en faktor for manglende respons på deltakelse. Dette var en faktor som førte til at en av informantene som ønsket å være deltakende måtte trekke seg.

Videre undrer jeg meg over lite tilbakemeldinger fra barnevernledere som jeg sendte e-post til. Samtlige av kommunene ga ingen tilbakemelding på e-posten jeg sendte ved forespørsel. Den ene barnevernslederen jeg fikk tilbakemelding fra informerte om at det var stor pågang i tjenesten om etterspørsel av studenter til å få informanter til masteroppgave og at lederen på bakgrunn av det hadde informert ansatte om at deltakelse av intervju måtte avklares med nærmeste leder eller gjennomføres av den enkelte ansattes fritid.

Jeg tenker selv at for å få kunnskap om barnevernets arbeid som for eksempel mitt prosjekt er det behov for at de ansatte i barnevernet og barnevernledere har en bevissthet om hvorfor det er nyttig å bidra i forskningsprosjekter. Forskere av avhengige av informanter for å kunne gi forskningskunnskap tilbake til samfunnet.

Tabell 1: Presentasjon av informantene

Informantene	Utdanning	Antall år i barnevernet
Kaja	Barnevernspedagog	7 år
Mina	Barnevernspedagog med master i spesialpedagogikk	6 år
Lise	Barnevernspedagog	25 år
Anne	Barnevernspedagog	13 år

4.7 Gjennomføring av intervju

Datainnsamlingen pågikk fra januar 2022 til mars 2022. Gjennomføringen av intervjuene ble gjort ved fysisk oppmøte og over zoom. To av intervjuene ble foretatt ved fysisk oppmøte og to av intervjuene ble gjennomført digitalt gjennom zoom. Jeg valgte å gjennomføre to av intervjuene digitalt fordi det ble lang avstand for meg som forsker å møte dem fysisk. Ved avgjørelsen å gjennomføre det digitalt tok jeg først et prøveintervju for å teste ut lyd kvalitet og opplevelsen av å gjennomføre det digitalt. Dette gikk over all forventning og jeg opplevde lyd kvaliteten bra.

Når en gjennomfører intervju bør det gjøres med et lydopptak for å få med alt som blir formidlet under samtalen. Det er også sentralt for å kunne ha fullt fokus på informantene, være bidragende til kommunikasjonsflyt og kunne stille oppfølgingsspørsmål (Tjora, 2021, s. 180) I gjennomføringen av intervjuet brukte jeg digital lydfil til å ta opptak av intervjuet. Jeg brukte diktafon app for lydopptak som var tilknyttet til nettskjema via UIS sine sider. Dette ble brukt i intervjuene digitalt og ved oppmøte. Informanten fikk beskjed om at jeg ville ta opp intervjuet og oppbevare det i henhold til personvernregler.

På bakgrunn av at jeg har valgt å utføre et semistrukturert intervju ble intervjuguiden min brukt som en ledetråd i gjennomførelsene av intervjuet. Intervjuguiden ble lagt opp ved tre faser. I den første delen av intervjuet stilte jeg innledende spørsmål før jeg gikk inn i hovedspørsmålene og refleksjonsspørsmål ble stilt. Avslutningsvis ble det stilt oppklaringsspørsmål eller innspill fra informanten (Tjora, 2021, s 167). Fullstendig intervjuguide ligger som vedlegg i oppgaven (vedlegg 3).

Etter gjennomføringen av det første intervjuet skrev jeg ned notater over hvordan min opplevelse av intervjusituasjonene var. I det første intervjuet etterspurte jeg om informanten hadde erfaring fra en konkret sak. Jeg reflektere i etterkant om dette burde være med i intervjuet eller tas bort. Dette fordi jeg så at informantene hadde god kunnskap og kjennskap til sine erfaringer i den konkrete saken samtidig så opplevde jeg at informantene ble noe låst til den konkrete saken videre i intervjuet. Jeg valgte derfor å ta bort at informantene skulle ta utgangspunkt i en konkret sak fra starten, men etter hvert i intervju stilte jeg spørsmål om egne erfaringer knyttet til en sak.

I selve gjennomførelsene av intervjuet forsøkte jeg å følge informantene så godt som mulig og ikke avbryte. Dersom jeg ønsket svar på noe skrev jeg ned stikkord slik at jeg kunne gjenoppta spørsmål i etterkant. Jeg opplevde at dette ga meg mer utfyllende svar. Etterhvert som intervjuene pågikk endret jeg noen formuleringer av spørsmålene i intervjuguiden. Spørsmålet knyttet seg til samme tema, men formuleringer ble endre.

4.8 Ethiske overveielser

Når en gjennomføre vitenskapelig forskning kreves det at en gjennomfører forskningen i samsvar med etiske retningslinjer og etiske prinsipper. De grunnleggende prinsippene som forskere må etterstrebe er informert samtykke, konfidensialiteten og konsekvensene som kan

forekommer av å delta i forskningsprosjektet (Thagaard, 2019, s. 20-22). For å etterstrebe de etiske prinsippene formulerte jeg et informasjonsskriv til aktuelle deltakere av mitt prosjekt. Informasjonsskrivet inneholdt beskrivelse av formålet med prosjektet, hva det innebærer for informantene å være deltakende i prosjektet og hvilke rettigheter deltakerne har. Jeg informert om anonymisering og hvordan dataene ville bli ivaretatt. Som vedlegg til informasjonsskrivet la jeg ved samtykkeskjema som informantene skrev under på før intervjuet startet (vedlegg, 1 og 2). Informantene fikk også informasjon om at de når som helst kunne trekke sitt samtykke uten at dette medførte noen konsekvenser for dem. Denne informasjonen ble gitt i informasjonsskrivet og i starten av intervjuet. Studiet mitt forutsetter at det blir behandlet personopplysninger derfor startet jeg prosessen med å melde inn prosjektet til NSD for å få tillatelse til prosjektet (Thagaard, 2019, s. 22). Når jeg meldte inn prosjektet til NSD hadde jeg utarbeidet et informasjonsskriv og intervjuguide for å forsøke å få tidlig i gang prosessen med å rekruttere informanter laget jeg et kort informasjonsskriv som beskrev formålet av prosjektet som jeg sendte ut. Når prosjektet mitt ble godkjent av NSD sendte jeg ut et mer beskrivende informasjonsskriv til informantene som hadde fått det foreløpige informasjonsskrivet og til nye aktuelle informanter (vedlegg 4).

5.0 analytisk tilnærming.

Når en gjennomfører en kvalitativ studiet skal en analysere dataene. En analyse består av en prosess der målet er å finne ut hvordan innholdet i intervjuet kan fortelle det en ønsker å vite noe mer om. Analysen er en prosess du stiller deg spørsmål for å lete etter dataene (Johannessen et al., 2020, s. 22).

5.1 Tematisk analyse

I gjennomføringen av analysen har jeg valgt tematisk analyse som tilnærming. En tematisk analyse er en fleksibel tilnærming som kan være nyttig for studenter som gjennomfører en kvalitativ analyse (Johannessen et al. 2020, s. 278). Ved gjennomføring av tematisk analyse vil en rette fokuset på ulike temaer som en finner i dataene og temaene springer ut fra dataene som belyser viktige fellestrekk. For eksempel ble «barnets medvirkning» og «erkjennelse» noen av temaene i min studie. Gjennom å gruppere dataene i kategorier vil en få oversikt over dataene samtidig som en vil se nye sammenhenger i de ulike som etterhvert vil utgjøre svaret på forskningsspørsmålet (Johannessen et al., 2020, s. 278–280). En tematisk analyse er en prosess og ofte vil en oppdage forskningsspørsmålet ut i gjennomførelsene av analysen

ettersom man ser hva dataene egner seg å svare på. Jeg opplevde selv at analysen var en langvarig og tidkrevende prosess der jeg endret innfallsvinkel, temaer og forskningsspørsmålet underveis. Jeg brukte artikkelen til Braun & Clarke (2006) «using thematic analysis in psychology», sammen med Johannessen et al. (2020) som fremgangsmåte i den tematiske analysen.

Etter jeg utførte intervjuene transkriberte jeg intervjuet fortløpende. Jeg transkriberte intervjuet selv og på den måten begynte jeg å bli kjent med datamaterialet rett etter intervjuet var gjennomført (Braun & Clarke, 2006, s. 87). Jeg startet så samme dag eller dagen etter med å transkribere intervjuet. Jeg la bevisst inn tid mellom hvert intervju for å konsentrere meg om å transkribere ett og ett intervju. I etterkant leste jeg over datamaterialet i en helhet. For å gjøre meg kjent med intervjuene skrev jeg ned stikkord etter hvert intervju. Refleksjoner som jeg foretok i etterkant og hva jeg satt igjen med som spesielt interessant i det enkelte intervju. Tematisk analyse innebærer skriving som en integrert del av analyse og skrivingen starter i første fase med nedskrivning av ideer og potensielle koder (Braun & Clarke, 2006, s. 86) Mens jeg leste datamaterialet begynte jeg å notere i margin for å bli godt kjent med dataen som var innhentet.

Når jeg hadde gjennomgått alle intervjuene og notert i margin lastet jeg ned dataprogrammet NVivo og begynte å bygge opp innledende koder (NVivo, 2022). Kodingen vil være bidrag til å indentifisere meningsfull data for fenomenet som studeres (Braun & Clarke, 2006, s. 88). I denne prosessen kodet jeg flere mønster og potensielle temaer som fremkom av datamaterialet og flere av kodene ble underlagt ulike temaer i denne fasen. Erkjennelse, brukermedvirkning, samtaler med barn, tiltak, tiltaksplaner, evalueringer og relasjonsarbeid ble noen av studienes innledende koder og bidro til at dataene ble systematisert og utdragene bidro til en fremhevelse av viktige poeng i datamaterialet. Dette bidro til prosessen for å få innsikt i dataene. I etterkant av kodingen gikk jeg tilbake i datamaterialet for å undersøke hva de ulike kodene beskrev og forsøkte å besvare spørsmålet: hva er det informantene forteller meg?

Når jeg hadde gjennomført kodingen sorterte jeg videre kodene inn i utvalgte temaer som jeg vurderte de hørte til. Kodingen hadde et bredt spekter og jeg delte inn i hovedtemaer og undertemaer Jeg gjennomgikk kodene og noen av teamene ble samlet inn til et hovedtema. Utfordringen jeg møtte på i kategoriseringen var at flere av teamene omgikk hverandre (Johannessen et al., 2020, s. 295). Noen av temaene måtte forkastes. Å arbeide med

oppfølging av hjelpetiltak fører til at det er flere prosesser som foregår samtidig og det er ulike faktorer som spiller inn i oppfølgingen. Dette bidro til at jeg opplevde at flere av kategoriene omgikk hverandre og at prosessen med analysene ble en tidkrevende prosess for å kunne fremstille funnene. Temaene ble revidert og endret underveis i prosessen. Jeg gikk flere runder for å finne ut hvordan kategoriseringene kunne gjenspeile betydningen av datamaterialet som en helhet. Kompetanseheving og veiledning på kontoret er tema som ble forkastet på grunn av omfanget på oppgaven.

Braun & Clarke (2006) peker på det å identifisere «historien» som hvert enkelt tema forteller og hvordan den er tilpasset den helhetlige «historien» som blir fortalt av datamaterialet (s.93) For å kunne identifisere historien om kategoriene og til en helhetlig analyse av dataene mine valgte jeg å legge de ulike over og underkategoriene inn i fire ulike faser. Analysen fremlegges gjennom fire faser med støtte fra direkte sitat som informantene uttrykket i intervjuet. Dette blir brukt som verktøy for å fortelle historiene om dataene og argumentere for relevante funn i mitt forskningsprosjekt. Videre blir analysen drøftet opp mot det teoretiske grunnlaget og tidligere forskning.

5.2 Validitet

Validitet er knyttet til forskningens gyldighet og spørsmålet som stiller er om en kan stole på det som fremheves i studien og om erkjennelsen kan deles av andre (Fog, 2007, s.193) Det som er sentralt i utforskningen av studienes gyldighet vil være og om en bruker datamaterialet i en egnet forstand i den grad at er lojal mot materialet og argumentere hvorfor analysen har blitt inndelt på den konkrete måten. Videre vil forskerens teoretiske forståelse og teoretiske bearbeidingene av materiellet stå sentralt (Fog, 2007, s. 197).

Gjennom å beskrive teoretiske ståsted som grunnlag for tolkninger og fremheve hvordan analysen gir grunnlaget for tolkninger og konklusjoner som jeg har kommet frem til, vil være sentralt for å styrke validiteten på studiet (Grønmo, 2017, s. 241–242). For å sikre validitet i min studie har jeg fremstillet en redegjørelse for metoden forskningen bygger på.

Gjennomsiktigheten er forsøkt å sikre gjennom å gi en detaljert beskrivelse av vurderinger som har blitt gjort i utvalget av informanter, intervjuprosessen og hvordan datamaterialet fra informantene har blitt bearbeidet. Analysearbeidet har bestått av en tematisk analyse.

Formålet med prosessen var å forsøke å gjenskape informantens «historie» gjennom og kode å

tematisere datamaterialet. Analysearbeidet har blitt redegjort for under punktet «analytisk tilnærming».

Denne studien kan være vanskelig å generalisere da utvalget for studien er begrenset. Likevel gir funnene et innblikk på hvordan kontaktpersoner i barnevernet opplever å arbeide med fenomenet barn som har opplevd vold og hva kontaktpersonene vektlegger i samarbeidet. Informantene kommer fra barneverntjenester i ulike deler av landet og ingen av informantene var knyttet opp til samme tjenester. Likevel viser funnene mine at flere av informantene fremhevet samme erfaringer og utfordringer i møte med familiene. Jeg mener derfor at min studie har en viss overføringsverdi med å vise den komplekse oppgaven kontaktpersoner i barnevernet har når det gjelder å følge opp familiene som en helhet.

5.3 Reliabilitet

Reliabilitet er knyttet til hvor pålitelig gjennomførelsene av studiet er. Hvordan en har gjennomført intervjuet hvordan en gjennomgår det empiriske materialet i etterkant og hvordan en gjennomfører analysen vil prege studienes reliabilitet (Fog, 2007, s. 185).

Dette studien er bygget på en kvalitativ tilnærming gjennom intervju. Det vil derfor ikke være mulig og forta helt likt da møte med mennesker er ulike for hver gang (Fog, 2007, s. 187). I kvalitative studier vil forskerens tolkninger og analyse stå sentralt for å styrke reliabiliteten (Grønmo, 2017, s. 248–249). For å styrke studienes reliabilitet har jeg forsøkt å redegjøre for studienes gjennomsiktighet ved å vise til intervjuprosessen, vurderinger, posisjon og fremgangsmåte. Hvilke erfaringer vi har i kontakten av feltet og hvilke betydninger har erfaringene for hvordan vi utvikler dataen blir viktig å reflektere over. Noe som er presentert under «forforståelse».

6.0 Analyse

Denne studiens formål var å undersøke hvordan kontaktpersoner i barneverntjenesten arbeider med oppfølging av familier som mottar hjelpetiltak på bakgrunn mistanke om at barn i hjemmet har opplevd vold mellom omsorgspersonene og dermed et hjem der barnet opplever vold. Jeg ønsket å få frem kunnskap om hvordan kontaktpersonene jobber med foreldrene og barna og hvilke faktorer som kontaktpersonene erfarer preger samarbeide, tiltak og oppfølgingen av familiene.

Analysen viser at oppfølgingen av hjelpetiltakene er preget av flere premisser og at erkjennelse og samarbeid med voldsutsatt er viktig for å få satt inn hensiktsmessige tiltak i hjemmet. Analysen fremhever videre at kontaktpersonene opplever det som komplekst og utfordrende å arbeide med barn som har opplevd vold i hjemmet innad i familiene og kontaktpersonene har mange hensyn de skal ta til både voldsutsatt, voldsutøver og barnet for å få til endringen som er nødvendig for at barnet fortsatt kan bo hjemme med gode oppvekstvilkår og utviklingsmuligheter. Det analysen viser er at relasjonsarbeid er viktig for kontaktpersonene med foreldrene og barn. Funne fremhever at hver familie er individuell og kontaktpersonene etterstreber målet om å foreta individuelle vurderinger og hver familie vil ha behov for ulike tiltak og oppfølgingen. Barnevernsarbeid er preget av skjønnsarbeid og analysen viser at de ulike barneverntjenestene har ulik praksis.

Som et resultat av analysen har jeg fremlagt funnene gjennom fire faser innenfor barnevernsarbeidet vil fasene foregå parallelt, men for å bryte det opp og belyse funnene fremlegges analyse kapittelet i fire faser. Den første fasen fremstiller hvordan kontaktpersonene arbeider med foreldrene og sentrale faktorer er sikkerhet, samarbeid og erkjennelse. Den neste fasen viser hvordan kontaktpersonene arbeider med barnet og momenter som blir fremhevet er relasjonsarbeid, medvirkning og lojalitet. Den tredje fasen fremstiller hvordan samarbeid med familien for betydning for hjelpetiltaket. Til slutt vil den siste fasen tar for seg oppfølging av familien og betydningen av samarbeid med instanser.

I fremstillingen av analysen vil jeg bruke direkte utdrag fra intervjuene for å fange essensen av de ulike temaene. For å sikre barnevernsarbeiderens anonymisering referere informantene med fiktive navn som er: Anna, Kaja, Lise og Mina.

6.1 Den første fasen og arbeid med foreldrene.

Informantene fremhevet at i starten av oppfølgingen for at barneverntjenesten skal kunne arbeide med hjelpetiltak når barnet bor hjemme må en gjøre det en kan for å forsikre seg om at barnet er beskyttet gjennom sikkerhet og risiko vurdering. Faktorene som knytter seg opp til første fasen og samarbeidet med foreldrene er sikkerhet, samarbeid, erkjennelse og skam. Ved at de ulike faktorene påvirket synliggjør kompleksiteten av kontaktpersonenes oppgave. Analysen viser til at kontaktpersonene opplever relasjonsarbeidet som krevende i saker der de ikke får til et samarbeid som er preget av åpenhet. Det blir fremhevet fra kontaktpersonene forsøk på å arbeide med relasjonen til den som en antar blir utsatt for volden.

Samtlige av informantene trekker frem at voldsutsatt og barn kan ha nødt til å bo på krisesenteret for å bevare sikkerheten eller at voldsutøver flytter ut. På den måten kan barneverntjenesten vurdere det som forsvarlig å iverksette hjelpetiltak inn i familien. Lise beskrev at hun opplevde at det har vært en endringsprosess knyttet til at når barn har vært opplevd vold mellom sine omsorgspersoner og hvordan en vurderer situasjonen og hvilke tiltak som iverksettes.

«Vi har jo gått litt vekk ifra det at det alltid skal være en akutt plassering det kan det jo fort bli, men det viktigste er at det slutter [volden] altså slik det slutter nå. Også er det jo noe med å sikre barna og den som har vært utsatt for vold (...) Av og til så må gjerne den ene vokse ut vi prøver gjerne det først. At barna kan være hjemme sammen med den ene voksne og at det er den ene voksne som skal ut, eller at det blir krisesenter». (Lise)

Slik jeg forstår det Lise formidler beskriver hun en endringsprosess i vurdering og beslutningsgrunnlaget om barnet skal akuttplasseres (flytte ut fra hjemmet) eller om det er mulig å sette inne barneverntiltak inn i hjemmet slik at barnet kan bo sammen med familien sin hjemme. Det vises til at en slik vurdering utspringer av en konkret vurdering av hva som vil være det beste til det enkelte barnet og en ser på alternativer til å plassere barnet ut fra hjemmet. Samtidig er det slik som flere av informantene påpeker nødvendigheten av at barneverntjenesten gjennomføre sikkerhetsmessige tiltak for at barnet skal være beskyttet mot vold og mulighet for iverksetter hjelpetiltak i hjemmet. For eksempel som Lise sier at den ene voksne gjerne må ut og på den måten så sikrer barneverntjenesten seg gjennom at den som utøver volden ikke bor hjemme. Anne fremhever også at for å kunne sette inn hensiktsmessig hjelp til barnet, må voldsutsatt beskytte barnet og det kan medføre at voldsutsatt og barn må flytte:

«Dersom det er en mor for eksempel og en mistenker at far utøver vold mot henne eller barn så er det jo å utfordre de igjen på alvor og at den av foreldrene som er tryggest må ta et valg for å beskytte barna og at det kan medføre flytting for eksempel fra far». (Anne)

Informantene fremhevet at det er ikke alltid foreldrene erkjenner volden og at hjelpetiltaket blir basert på en mistanke om at det foregår vold i hjemmet. Flere av informantene beskrev at de opplevde det som utfordrende å arbeide når foreldrene ikke var ærlige og det blir trukket frem at arbeid med den voldsutsatte blir viktig.

Mina og Anne beskrev utfordringen når foreldrene ikke erkjenner volden. Mina opplevde at det er krevende å arbeide med foreldrene som benekter og at det blir vanskelig å vite hvordan barneverntjenesten kan gi god hjelp. Mina trekker frem at dersom ikke foreldrene erkjenner blir det vanskelig å sette inn et hjelpetiltak som vil være hensiktsmessig for familien. Anne beskrev hvorfor hun opplevde det som utfordrende å arbeide med hjelpetiltak når familien ikke erkjenner vold slik:

«Det som ofte er utfordringer er jo at de som utøver vold ikke erkjenner det så det er jo ofte en utfordring og egentlig gi de hjelp, men for oss blir det da viktig å beskytte barnet og ha samtaler rundt hva som er greit og ikke greit og vertfall få alliert seg med den av foreldrene som eventuelt ikke utøver vold også hjelpe denne familien».

(Anne)

Anne opplevde voldssaker som krevende og fremhevet at hun opplevde at foreldrene ofte ikke erkjente at de har utsatt den andre partneren for vold og at foreldrene ikke har en forståelse for hva dette gjøre med barna. Flere av informantene bruker strategier gjennom å arbeide med relasjonen til voldsutsatt for å få frem erkjennelsen som de mener de har behov for.

Relasjonsarbeid med voldsutsatt slik som Anne beskrev står sentralt i analysen.

Kontaktpersonene har ansvar å formidle hvilken rolle den voldsutsatte har ovenfor å beskytte barnet mot flere opplevelser av vold i hjemmet. Hetne & Steinsvåg (2016) viser til mødrenes ambivalens når en har levd i et parforhold som har vært preget av vold og sårbarheten knyttet til at den som elsker har utøvd vold. Skam, skyldfølelse over barnet et svekkete selvbildet hos voldsutsatt kan føre til vanskeligheten av å avbryte forholdet (s. 32-33). Lise beskrev hennes erfaringer når ikke begge foreldrene erkjenner volden vil arbeidet med voldsutsatt være viktig. Lise beskrev at det blir den voldsutsattes oppgave og avbryte forholdet og at barneverntjenesten sin oppgave innebærer å være støttende i prosessen. Videre beskrev også Kaja hvordan hun gjennom relasjon med den voldsutsatte klarte å skape et rom der voldsutsatt

klarte å være åpen. Kaja forteller at hun opplevde at det var en blanding av fornektelse, skam og usikkerhet som gjorde at det tok tid for mor til å komme i posisjon til å være åpen.

«Hun hadde gått i en slik fornektelse at hun husker jo ikke at hun. Hun hadde jo blitt slengt i veggen, skam bank, kvelertak, og dette hadde jo ungen fått med seg. Hun hadde jo stått og sett på dette (...) Også kom det til et punkt der mor, det holdt på en måte å rakne for mor og hun skjønnte at hun faktisk og var utsatt for det samme som ungen. Det hadde hun ikke tatt inn over seg så hun begynte å gå i behandling eller en eller en form for behandling hos ATV [Alternativ til vold]». (Kaja)

Jeg forstår Kaja sitt utsagn at hun beskriver hvordan relasjonsarbeid med voldsutsatt bidro til samarbeid. Gjennom samarbeid med voldsutsatt klarte Kaja å samarbeidet slik at voldsutsatt klarte å være ærlige med seg selv om hva hun som voldsutsatt også hadde gjennomgått. Noe som kan ha en sammenheng med at mor hadde en følelse av skam som var vanskelig å åpne seg om. Voldsutsatt kom med erkjennelse om hva som hadde foregått av vold i hjemmet. Kvelertak, slengt i veggen og skam bank. Dette førte til at barnevernet hadde mulighet til å gi voldsutsatt den hjelpen som det var behov for gjennom behandling hos Alternativ til vold. Noe som kan bidra til at voldsutsatt får hjelp til å bearbeide egne traumer og benektelse, få en forståelse at hvilke betydning det har vært for barnet å være tilstede når voldsutøver har utført sine handling og dermed være bedre i stand til å være en bedre omsorgsperson for barnet sitt.

6.2 Den andre fasen. Arbeidet med barna.

Gjennom oppfølgingen av hjelpetiltakene skal barnet medvirke i sin sak. Etter bvl §1-6 har *«alle barn som er i stand til å danne sine synspunkter, rett til å medvirke i alle forhold som vedrører barnet etter denne loven»*. Bunkholt og Kvaran (2021) peker på at for et barn skal ha mulighet for medvirkning i kontaktene med barnevernet er det barnevernsansatte som har ansvar for utvikling av relasjon til at barnet skal kunne få uttale seg (s. 55).

Kontaktpersonene beskrev ulike praksiser og hvordan de gjennomførte samtaler med barn var forskjellig. Informantene fremsto som genuint opptatt av relasjonen til barna de møtes i arbeidet. Å vise interesse for barnet og bygge en relasjon kan bidra til at barnet opplever en trygghet i relasjon og kan føre til at barneverntjenesten får et bedre vurderingsgrunnlag basert på barnets egne meninger. I denne fasen vil faktorer som ærlighet og brukermedvirkning stå sentralt.

Lise fremhevet hvordan hun inkluderte barn i arbeidet slik:

«Vi må spille mye mer på lag og de vet mye selv om sitt liv, mye mer enn oss. Vi sitter der og tror at vi har. Vi kommer gjerne med et utkast også tenker vi dersom vi får et «go» på det, også dersom vi gjerne med et tomt ark og lager den i sammen med dem så har vi gjerne fått noe som er deres (...) Har de forstått innholdet? Få dem til å gjenfortelle, må snakke med egne ord og vi må bruke deres ord. For disse barna har ofte helt eget mål. De er kjempe kloke (...) Vi har jo ikke snakket med dem hvis de ikke har forstått budskapet». (Lise)

Lise viser til at hun er opptatt av å få frem barnets meninger, opplevelser og forståelse som må komme frem i utformingen av tiltaksplaner. For å nå dette er Lise bevisst på at hun må ned på barnets nivå og gi en tilpasset informasjon slik at barnet kan ta del i utformingen av tiltaksplanene sammen med barneverntjenesten.

Anne og Mina beskrev at det var stort sett kontaktpersonene som utformet tiltaksplanene. Mina vurderte dette noe ut fra modenhet og alder og ved større barn forsøkte hun og la dem være med å utforme målene. Samtidig som hun stort sett utformet dem selv og etterspurte barnets tanker om målene i etterkant. Anne brukte ikke direkte planene for å snakke med barn om målene i tiltaksplanen og la vekt på at barnet skulle vite hva barneverntjenesten arbeidet med gjennom samtale.

Barn som er i kontakt med barneverntjenesten kan oppleve et ubehag og det krever at kontaktpersonene bygger relasjon til barna. Kontaktpersonene trekker frem utfordringene som var til stede når barn ikke fortalte hvordan de hadde det hjemme og at de er krevende for kontaktpersonene og alltid nå inn. Mina var opptatt av å tilrettelegge for samtaler med barnet utenfor barnets omsorgsbasis og begrunnet dette i at hun tenkte det kunne føre til at barnet hadde selv mulighet for å være ærlige med kontaktpersonene når foreldrene ikke var til stede. Samtidig beskrev hun at dette måtte gjøres gjennom en individuell vurdering for at det skal være trygt for barnet og gjennomføre samtalen. Lise opplevde at relasjonsarbeidet med barna best ble bygget i omgivelser utenfor barnevernets kontor, som fjellturer, kjære bil, være ute.

Det at barnet står i en lojalitetskonflikt er noe informantene var bevisst på og ble trukket frem som en vanskelig balansegang. Det kommer frem av analysen at kontaktpersonene opplevde at lojalitetskonfliktene til foreldre kunne komme som uttrykk hos barnet gjennom frustrasjon, ambivalente følelser og trusler. Anne beskrev hva hun opplevde som viktig i samtaler med barnet slik:

«Så synes jeg hvertfall det der å snakke om ting man tror har erfart og vertfall bevisstgjøre dem på hva som er rett og galt og hva som er viktig å skjermes fra. Selv om de man er mest glad i kan svikte de så handler det om mange flere ting og at de skal kjenne på egenverdi». (Anne)

Anne trekker frem at når hun var i tvil om hva barnet kunne ha opplevd var hun den som tok initiativ til å sette ord på hva hun tenker at barnet kan ha opplevd og på den måten skape et rom der det er lov å snakke om det i dette rommet.

Lise trekker frem hvordan behovene til barn og følelsene er noe som hun pekte på som viktig å sette ord på i samtaler med barn. Det kan være vanskelig for barnet å gå med følelsene. Lise fremhever viktigheten av å snakke med barnet om disse følelsene og at det er greit å være sint og glad i foreldrene dine:

«Du har lov å være sint på han fordi, han har gjort det han har gjort (...) Også har du lov å være glad i han fordi han er faren din». (Lise)

Kaja beskrev at hun hadde arbeid med en ungdom som hadde opplevd vold mellom omsorgspersonene. Denne ungdommen var frustrert over at hun hadde fysiske kjennetegn fra far. Det førte til en frustrasjon for at hun var både glad og sint på far. Noe som de brukte tid til å snakke om.

På bakgrunn av lojaliteten barnet har til foreldrene kan det være utfordrende å få ærlige tilbakemeldinger. Barnet kan få høre hva som kommer til å skje med familien dersom de sier hvordan de har det og blitt truet med barneverntjenestene. Lise fremhever at hun kommer ofte tilbake til spørsmålet *«har barnet våget å være ærlige?»* Videre beskriver Mina hvordan hun opplevde det som vanskelig å arbeid i saker som omhandlet vold fordi hun tenker at barnet kan ha bli truet av foreldrene ved at dersom barnet forteller hvordan de har det hjemme så kan

mamma eller pappa komme i fengsel. Lojaliteten til foreldrene er stor og samtidig kan det som blir formidlet føre til at foreldrene blir anmeldt og videre dømt for straffbare handlinger som kan legge skyldfølelse på barnet. Her fremhever Mine balansen mellom å ikke gå for hard ut og ikke gi god nok hjelp.

Barn som har opplevd vold i hjemmet kan ha vanskeligheter med å være ærlige og kan ha en svekket tillit til barneverntjenesten på grunn av for eksempel trusler som beskrevet eller tidligere vonde erfaringer med voksne. Kaja beskrev hvordan hun arbeidet med en ungdom over tid, og viser til at hun tenkte denne ungdommen hadde forventet at hun som kontaktperson skulle gi henne opp.

«Å vise omsorg og raushet hele tiden og bare være der, bare jeg gir meg ikke. Jeg gir deg ikke opp. Den ungdommen hadde og forventet av vi skulle gi henne opp». (Kaja)

Kaja viser til utholdenheten, det og stå i det, gi omsorg og ha troen på barnet som noe viktig hun tar med seg inn i arbeidet med barn. Barn og unge kan ha en forventning til at de vokse rundt skal gi dem opp når det blir vanskelig og det å vise til at nei. Vi gjør dette sammen, kan være et avgjørende arbeid inn i relasjonen med barnet.

6.3 Den tredje fasen. Samarbeid med familiene og betydningen for hjelpetiltaket

Når barneverntjenesten skal følge opp hjelpetiltaket i familien er det nødvendig med et godt samarbeid med familien å iverksette hensiktsmessige hjelpetiltak. Mitt datamateriale viser til at kontaktpersonene var opptatt av hvordan de møtte foreldrene og at åpenhet hos foreldrene hadde betydning for hvordan de selv opplevde muligheten for å gi hensiktsmessig hjelp.

Analysen viser at kontaktpersonene hadde ulike erfaringer i hvordan hele familien ble inkludert i hjelpetiltakene. Analysen fremhever at det bygger på relasjonsarbeidet mellom foreldrene og barnet ved at erkjennelse er nødvendig for å iverksette hjelpetiltak. Funnene viser at kontaktpersonenes hadde ulike erfaringer og ulike tiltak som ble brukt i saker om vold i hjemmet.

«Det er jo når foreldrene faktisk erkjenner det som har skjedd og er villige til å ta imot hjelpen og gjør endring». (Lise)

Kontaktpersonene trekker viktigheten av å få frem hvordan foreldrenes reaksjoner på volden som foregår og mulighet for erkjennelse påvirker samarbeidet. Videre så var dette avgjørende for hvordan kontaktpersonene opplevde at barneverntjenestene kunne ha mulighet for å få til et reelt endringsarbeid, noe som kan ses i sammenheng med Sommerfeldt & Øverlien (2016) som viser til foreldrenes endringspotensial har en avgjørende betydning for samarbeid med hjelpeapparatet (s. 195).

Mina beskriver hvordan erkjennelse har betydning for hjelpetiltaket slik:

«Hvordan en på en måte møter vår bekymring vil jo spille inn på hvilket tiltak vi iverksetter. Er det noen som ønsker hjelp og erkjenner at de faktisk har utøvd vold og ønsker å endre dette så vil det jo være et annet utgangspunkt, enn hvis det er foreldre som forteller at barnet lyver for eksempel». (Mina)

Slik Mina formidlet vises det til om foreldrene erkjenner og er motivert for å få hjelp til å endre sine handlingsstrategier har det betydning i forhold til hvilke muligheter barneverntjenesten har for å iverksette hjelpetiltak til familien. Videre trekker Mina frem at i vurderingsgrunnlaget så vil en sette inn hjelp som er minst mulig inngripende og at det bygger på en erkjennelse og et ønske om hjelp til å endre. Foreldrene skal få lov til å gjøre et endringsarbeid gjennom at barneverntjenesten veileder dem til å håndtere utfordringene de opplever. Dette bygger på at barneverntjenesten skal som følge av det biologisk prinsipp, som er at barneverntjenesten først og fremst skal hjelpe barn og unge hjemme ved å iverksette hjelpetiltak i hjemmet (NOU 2015: 5, s. 41).

En erkjennelse for hva foreldrene har utsatt barnet på bidrar til muligheten for å sette inn hensiktsmessige hjelpetiltak. Dette står sentralt fordi på den måten kan barneverntjenesten være ærlige om kunnskapen om vold med en åpenhet om hva som må til for at barneverntjenesten skal være inne med hjelpetiltak til familiene. Lise peker på mekanismer som påvirker omsorgsevnen til foreldrene fordi begge foreldrene har vært delaktige med å ikke beskytte barnet både voldsutøver og voldsutsatt. Mina beskriver det slik:

«Der en ser at foreldrene får en sånn vekkelser, der de skjønner at det går an å gjøre det på andre måter. De erkjenner gjerne at de har utøvd vold, sant. De får en felles

forståelse (...) Jeg tenker får å få til en endringer så er det jo det å erkjenne at vi har gjort noe som man ikke skal gjøre». (Mina)

Alle kontaktpersonene hadde kjennskap til tilbud for voldsutøver. Det varierte om det var eksterne instanser som kontaktpersonene henviste voldsutøver til eller om voldsutøver ble tatt inn som en helhetlig del av hjelpetiltaket. Tiltak som ble trukket frem fra kontaktpersonene var Alternativ til vold, stopp voldsarven eller gruppetilbud (Favn) som ble beskrevet som tiltak for den som har utsatt partner for vold, der målsetningen var å få andre handlingsalternativer og verktøy til å bruke i relasjonen med familien noe som krevde at voldsutsatt erkjenner vold eller sinneproblematikk.

To av informantene hadde god erfaring og brukte Alternativ til vold som tiltak i saker der barn hadde vært opplevd vold og var en mulighet for at alle parter fikk tilbud. Voldsutøver, voldsutsatt og barn. Mina trekker frem hvordan Alternativ til vold arbeider med at voldsutøver blir ansvarlig for handlingene og får hjelp til hvordan en skal reparere relasjonen. Kaja trekke frem hvordan Alternativ til vold arbeidet med pårørende gjennom at voldsutsatt og barn fikk sammen gå i behandling og på den måten fikk mor hjelp til hvordan hun skulle reparere og snakke med barnet om hva som hadde skjedd i hjemmet.

Gjennom analysen opplevde jeg at det var ulikheter i forhold til hvor delaktig voldsutøver ble beskrevet som den helhetlige oppfølgingen fra barneverntjenesten. Lise beskrev hvordan de inkluderte den helhetlige familien gjennom bruk av familiesamtaler. Målet med familien samtalen var og snakket åpent i sammen med barn og foreldrene om hvordan de opplevde hjelpetiltaket går.

Altså barna har snakket. Når de har fått mulighetene å snakke og foreldrene har vært på lag, og de vet at foreldrene er på lag(...)Vi åpent har snakket med foreldrene i rommet og bekrefter det er slik det er nå velger vi å spille på lag. Barneverntjenesten skal hjelpe oss så har barna vært trygge på det og de har bekreftet. (Lise)

På den måten fikk barn og foreldrene høre det samme som ble sagt og beskrive sammen hvordan de opplevde hjelpetiltaket. Samtidig som de hadde samtaler med barnet alene i tillegg. Videre ble det beskrevet at familie samtaler ble brukt for at foreldrene skulle ta

skrittet mot erkjennelse og beklagelse til barnet. Dette fikk de veiledningen til først av familieveilederen og ble tatt opp som et punkt i familiesamtalene.

«Vi beklager for hva vi har utsatt dere for hva dere har måtte vært vitne til. Altså mor må beklager for at hun ikke har beskyttet, men først må far beklage for hva han har gjort og så må mor beklage for at hun faktisk ikke har beskyttet de. Fordi hun har jo vært utsatt for noe, men hun har jo og ikke beskyttet barna i det å være i den relasjonen over tid». (Lise)

Samtidig som alle informantene fremhever samarbeid og relasjon til foreldrene som svært sentralt i arbeidet fremkommer det en bekymring knyttet til om kontaktpersonene bruker for mye tid på foreldrene. Foreldrene hadde behov for å informere kontaktpersonene om hvor vanskelig de hadde hatt det og hva den andre foreldrene hadde gjort i møte med dem. Anne fremhever at foreldrenes behov for omsorg og støtte fra kontaktpersonene ble veldig synlig og at det kunne føre til at barnets behov ble glemt i samtaler med kontaktpersonen. I følge Anne var foreldrene selv et offer som hadde behov for å «tømme» seg til kontaktpersonen. Lise beskrev også erfaring om at voldsutsatt var et over og at hun forsøkte å ha fokus på barneverntjenestens oppgave i forhold skadevirkningene barnet får av å leve i et hjem der barnet opplever vold. Lise viser til at det er behov for at voldsutsatt blir klar over dette for å kunne begynne å reparere relasjonen med barnet.

6.4 Den fjerde fasen. Oppfølgingene av familiene og samarbeid med andre.

Kontaktpersonene brukte oppfølgingen for å vurdere om hjelpetiltakene var hensiktsmessige, flere av informantene trekker frem samarbeid med de ulike aktørene som sentralt for å se at hjelpetiltakene er tilstrekkelige og fører frem mot målene. Samtidig vises det til samtaler med barnet og atferdsendringer hos barnet kunne være momenter for å vurdere om omsorgssituasjonene til barna bedre seg. I denne fasen er det samarbeid med tiltak og barnets daglige arenaer som skole og barnehage som trekkes frem.

Ut fra barnevernloven § 4-5 skal barneverntjenesten følge med på hvilken effekt hjelpetiltakene har og vurdere om de er hensiktsmessige. Jevnlige evalueringer av tiltaksplanen bidrar til å følge med på effekten av tiltaket (Christiansen & Kojan, 2016, s. 101). Det er kontaktpersonen som har ansvar for beslutningene og vurderingene som foretas i

den enkelte sak. Funnene viser til at kontaktpersonene er avhengige av godt samarbeid med veilederne som er inne i sakene, samarbeidsaktører som skole og barnehage for å ta gode evalueringer og vurderinger i forhold til om hjelpetiltakene er hensiktsmessige. Datamateriale viser til at det er ulike praksis ved barnevernskontorene i forhold til hvordan evalueringen gjennomføres og hvordan kontaktpersonenes evaluerer tiltakene.

«Så er det jo noe med å ta disse stopp-punktene og se. Vi er jo opptatt av å se endring. Vi er jo opptatt av å se en effekt av tiltakene vi setter inn og det kan jo ikke bare være og være og lage nye, vi må jo ha et hovedmål da. Volden skal oppheve for eksempel. Så er det hvordan vi kommer dit. Og hvis vi ikke kommer dit må vi tenke i andre baner kan barnet bo hjemme for eksempel». (Mina)

Funnene viser til at kontaktpersonene brukte evalueringene til støtte fra andre fagfolks vurderinger som de samarbeidet med som for eksempel psykologer ved Alternativ til vold, veiledere som er inne i tiltak og dem som ser barnet i hverdagen som lærere, helsesykepleiere, og barnehageansatte. Samtlige av informantene fremhever kompleksiteten i saker når barn har vært opplevd vold mellom sine omsorgspersoner fordi det påvirker barnet og familiene på mange områder, noe som gjør at det vil påvirke familien i hverdagen generelt.

Samarbeidspartnere og andre hjelpeinstanser ble derfor sentrale aktører og ble trukket frem som viktige i evalueringene av hjelpetiltakene. Mina peker på at ved å ha kontakt med de voksne der barnet var daglig kunne de finne ut hvem barnet var trygt på og dermed kunne for eksempel lærere eller helsesykepleiere brukes som noen barnet kunne snakke med i oppfølgingssamtalene, noe som ble viktig for evalueringene. Videre vektla informantene at instansene som var i kontakt med barnet daglig kunne være viktige bidrag til å vurdere om hjelpetiltakene hadde ønsket effekt. Det ble lagt til grunn at barnet er på skolen store deler av hverdagen og de som arbeider i skolen eller barnehage kan vurdere og observere barnets atferd og fungering. Alle informantene beskrev at de samarbeidet med skolen eller barnehagen i oppfølgingen av hjelpetiltak. Det varierte hvilket formål samarbeidet hadde.

«Vi kan bruke lærere eller andre som barnet er trygg på, samarbeide med dem sant. At de følger ekstra at skole helsesykepleier at de har oppfølgingssamtaler med dem på skolen sant, de som er rundt barnet (...) Også må vi se på informasjonen rundt barnet. Hva sier skolen? hvordan er barnet på skolen eller hvordan er barnet i barnehage?». (Mina)

Lise fremhevet også det å bruke arenaen som barnet er på som trygge voksne personer for barnet dersom barnet selv har tillit til dem. Lise pekte på opplevelsen av at skolen i noen tilfeller forsøkte å dytte ansvaret på barneverntjenesten, samtidig som Lise forsøkte å dytte det litt tilbake på skolen fordi dersom barnet hadde hatt fortalt på skolen om hvordan de har det hjemmet er det her barnet har hatt tillit nok til å fortelle. Barneverntjenesten kan bidra med veiledningen til skolen for at barnet fortsatt skal få snakke med en trygg voksen.

«De har ofte et stort behov for informasjon vi pleier å ikke gi mer informasjon enn vi tenker de trenger for at de skal kunne være så naturlig i møte med barnet som de kan». Lise

Kaja viste til at jevnlig samarbeidsmøter var grunnlaget for tett oppfølging der barnet var inkludert i alle møter. For at møtene skulle være hensiktsmessige ble barnet inkludert i første halvdel av møte der barnet fikk uttrykke sine behov og deretter ble det drøftet hvordan og hvilke behov barnet hadde uttrykt kunne imøtekommes. Kaja trekker frem at gjennom tett samarbeid med skolen, dannet det en bedre forståelse for hva barnet hadde behov for i skolehverdagen. Kaja beskriver hvordan tett samarbeid med skolen, barnet og mor ble brukt som en informasjon i overgang til ny skole slik:

«Hun ble gitt opp på den første skolen. Hun ble gitt opp på den andre skolen. På grunn av den erfaringen vi hadde gjort over et år eller over en lengre periode i dialog med mor var jo hva hun trengte, eller hva vi tenkte at hun trengte. Så vi fikk jo spilt inn dette i dialog med [den nye skolen] læreren der. Slik at hun gikk inn i denne situasjonen på en annen måte enn de andre lærerne på skolen hadde klart og det er jo og en erfaring du får over tid». (Kaja)

Informantene hadde dialog med alle tiltak som var iverksatt i forbindelse med oppfølgingen og fremhever viktigheten av å få en vurdering av veilederen som er inne med tiltak om hvordan foreldrene er motiverte for veiledningene og en tilbakemelding på om veilederne opplever at foreldrene nyttiggjør seg veiledningen. Lise er beskrevet et tett samarbeid med veiledere som er inne i sakene. Samtidig så var Lise opptatt av at hun som kontaktperson også skulle ha et ansvar for å være tett på familien.

«Vi er tett på, vi er mye hjemme der, og vi snakker mye med barna både vi som eier sakene som skal gjøre vurderingene og de som er inne med tiltaket er jo også tett på». (Lise)

Flere av informantene trekker frem verdien av å ha samtaler med barnet i oppfølgingen. De fremhever at det å høre på hvordan barnet har det. Opplever barnet selv at det har blitt bedre å være hjemmet ble trukket frem. Kaja beskrev at hun var opptatt av at barnet skulle føle seg inkludert i sin egen sak og beskrev hvordan hun inviterte inn til samarbeid og forsøkte å inkludere barnet i avgjørelsen som hun var en del av med å høre barnet sine meninger og gi tilbakemelding på hvordan barnet sine meninger hadde spilt inn på avgjørelsen.

7.0 Diskusjon

I studien har jeg utforsket hvordan kontaktpersonene opplever at arbeide med hjelpetiltak når barn har opplevd vold mellom sine omsorgspersoner og fremhevet ulike faktorer som påvirker arbeidet. I forlengelsen av analysen vil jeg diskutere de ulike fasene som analysen bygger på med utgangspunkt i Honneth (1992/2008) anerkjennelsesteori, tidligere forskning og annet teoretiske rammeverk. Anerkjennelse ses på som viktig og betydningsfullt i møte med ulike mennesker en møter innenfor sosialt arbeid og har fått en økende interesse i samfunnsmessig forskning de siste årene (Thrana, 2014).

7.1 Betydningen av arbeidet med foreldre

Å arbeide med hjelpetiltak når barnet har opplevd vold i hjemmet er preget av mange faktorer og hensyn. Som det kommer frem fra mine funn er oppfølgingen avhengig av flere premisser. Kontaktpersonen i barneverntjenestene har mange hensyn de skal legge til rette for i oppfølgingen som er preget av juridiske rammer, faglig kompetanse og skjønn. Barnevernet har samtidig en kontroll-hjelpfunksjon og det offentlige subsidiære ansvaret for å beskytte barnet kan føre til at kontaktpersonen har en plikt til å handle i tråd med barnets interesse og dermed i strid med foreldrenes interesse (Bendiksen & Haugli, 2021, s. 187). Å etablere samarbeid med foreldrene har av betydning for å iverksette hjelpetiltak og det bør bygges på foreldrenes problemforståelse (Sommerfeldt & Øverlien, 2016, s. 195).

Analysen viser til at kontaktpersonene var opptatt av å beskytte barnet for ny opplevelse av vold, samtidig som de ønsket å sette inn hjelpetiltak i henhold til minste inngripende prinsipp. Analysen viser til hvordan kontaktpersonene foretok vurderinger ut fra et sikkerhetsperspektiv til barnet og om barnet kunne bo hjemme, eventuelt voldsutøver flytte ut. Kontaktpersonene i studien viser til hvordan samarbeid og erkjennelse fra foreldrene påvirker hvordan kontaktpersonene opplever å ha muligheten for å iverksette gode hjelpetiltak i familiene. Arbeidet i denne fasen kan ses på som hvordan kontaktpersonene arbeider «gjennom»

relasjonen med foreldrene for å fremskape tillit. Slik som funnen mine viser, samsvare dette med tidligere studie til Dahle & Hennem (20008) som viser til at kontaktpersoner i deres studie anså tillit som sentralt i arbeidet for å vurdere endrings mulighetene hos foreldre i barnevernet.

Kontaktpersonene i studien fremhevet å få til et samarbeid og relasjon til den som de antar eller har fått bekreftet er voldsutsatt og at det ofte blir brukt som inngangsport for å oppnå erkjennelse. Kontaktpersonene viser til barnevernet sitt ansvar for å formidle til den voldsutsatte hva det gjør med et barn å vokse opp med vold i hjemmet og den voldsutsatte sin oppgave om å beskytte barnet. Samtidig som barnevernet kunne ha en bidragende og støttefunksjon. Kaja viser til hvordan hun gjennom relasjonsarbeid til voldsutsatt bidro til at den voldsutsatte klarte å åpne seg om hva hun og barnet hadde vært utsatt for. Dette kan ses i sammenheng med Foucault hevdelse om at staten opererer med individualiserende maktformer (Mik-Mayer, 2007, s. 17). Gjennom at kontaktpersonene interesserte seg for voldsutsatte indre, tanker, forestillinger og hemmeligheter.

Det at voldsutsatte har levd i et voldelig forhold kan ha førte til krenkelse på den kjærlige anerkjennelse og ifølge Honneth (1992/20008) anerkjennelsesteori. Slik jeg tolker det kan krenkelsen på kjærlighet anerkjennelse prege voldsutsattes selvtillit og det kan være vanskelig for voldsutsatt å være åpen og ærlig med barnevernet, noe som kan belyse utfordringene kontaktpersonene i min studie opplevde. Funnene viser til at det er krevende å sette inn et hensiktsmessig hjelpetiltak når det ikke foreligger erkjennelse på hva som har foregått hjemme. Dette førte til at kontaktpersonene opplevde det som krevende og komplekst. Det at kontaktpersonene i min studie anså viktigheten av å arbeide med relasjonen med voldsutsatte kan føre til at de voldsutsatte føler tillit og trygghet hos kontaktpersonene og dermed deler det mest sårbare. Dette kan være bidragende til mulighetene for å iverksette et hensiktsmessig hjelpetiltak

7.2 Betydningen av arbeid med barn

Sentralt Honneth (1992/2008) anerkjennelsesteori er behov for anerkjennelse gjennom kjærlighet som danner grunnlaget for identitetsutvikling og deltakelse i samfunnet.

Sårbarheten i identitetsutviklingen kommer frem ved manglende anerkjennelse av kjærlighet.

Selvbildet til barnet vil være avhengig av erfaringer på godt og vondt.

Familiene som følges opp av kontaktpersonene i denne studien er familier som det er mistanke om eller det er bekreftet at barnet har bodd i et hjem som er preget av vold. Når et barn har opplevd vold i hjemmet kan dette medføre at noen av de grunnleggende behovene barnet har, ikke blir dekket av sine omsorgspersoner. Det kan tenkes at et av disse behovene er anerkjennelse gjennom kjærlighet og at foreldrene ikke har gode nok redskaper til å utvise den kjærligheten barnet har behov for. Barnevernsproffene legger frem at kjærlighet bør være grunnmuren i barneverntjenestens oppgaver og fremhever blant annet at barn og unge har behov for å bli møtt med kjærlighet. Dette for å bygge tillit og bli trygge på de voksne som møter dem i barnevernet. På den måten peker de på at for å fremme mulighet til å snakke med kontaktpersonene om det som er meningsfylt viktig for dem å få frem. Likevel er det ikke alltid man får til det i møte med barnevernet (Barnevernsproffene, 2017).

Kjærlighet som begrep ble 1.1.2018 innført i barnevernlovens formål paragraf:

Loven skal sikre at barn og unge som lever under forhold som kan skade deres helse og utvikling, får nødvendig hjelp, omsorg og beskyttelse til rett tid. Loven skal bidra til at barn og unge møtes med trygghet, kjærlighet og forståelse og at alle barn og unge får gode og trygge oppvekstvilkår.

Det at kjærlighet er inntatt i barnevernloven viser til at kontaktpersonene i barnevernet skal møte barn med omsorg og varme og anerkjenne barnets behov for trygghet og kjærlighet (Prop 169 L, (2016- 2017), s. 24). Barnevernsproffene har vært pådrivere inn mot staten for å innarbeidet kjærlighetsbegrepet inn i barnevernets formålsparagraf og bygger på tilbakemeldinger for barn og unge som har erfaringer med barneverntjenesten som uttaler at de har et ønske om å bli møtt med den kjærligheten og omsorgen et barn skal ha (Prop, 169 L (2016- 2017), s. 20).

Honneths (1995) anerkjennelsesteori viser til betydningen av å bli møtt med kjærlighet fra omsorgspersonene for å utvikle selvtillit og tillit til andre mennesker (Honneth 1995, sitert i Lysaker, 2011, s. 108-109) Barn som har opplevd vold i hjemmet kan ha en grunnleggende svekket tillit til andre mennesker. Noe som kan ses i sammenheng med hvorfor kjærlighetsbegrepet ble inntatt i barnevernloven. Det er ikke alltid at barn ønsker å snakke med kontaktpersonene i barnevernet og det kan ta tid for barnet å danne en relasjon til kontaktpersonen. Kontaktpersoner i barneverntjenesten vil ha en viktig rolle i møte med barn

som har opplevd vold i hjemmet for å skape et rom for at barnet skal ha tillit til andre voksne mennesker (Prop 169 L, (2016- 2017), s. 41). Tidligere forskning som også belyser dette løfter frem at barn som er i kontakt med barnevernet ikke alltid har mottatt den nødvendige kjærlighets anerkjennelsene fra familiære relasjoner og at den profesjonelle kjærligheten som kontaktpersoner i barneverntjenesten kan være viktig bidrag til at barn utvikler selvtillit (Thrana, 2014) Å bli anerkjent emosjonelt eller ved kjærlighet som Honneth (1992/2008) belyser kan dermed være viktig for barn som har oppfølging av barnevernet. For at barnet skal ha mulighet for å bygge tillit til kontaktpersonene kan det være flere elementer som er viktige for barnet at kontaktpersonene legger til rette for. Kaja beskrev at hennes erfaring med barn som hadde opplevd vold i hjemmet var at det lå en forventning om at barnet tenkte at hun som kontaktperson skulle gi henne opp. Å hele tiden ha fokus på vise omsorg og raushet var det Kaja erfarte hadde en positiv innvirkning på at barnet skulle ha troen på at Kaja ville være med å hjelpe barnet. Gjennom det ble det utviklet en relasjon til tross for at barnet egentlig ikke var mottakelig for kontaktpersonen i starten. Dette kan ses i sammenheng med Honneth's anerkjennelsesteori om at barn som har med seg manglende anerkjennelse av kjærlighet kan skape utfordringer knyttet til andre menneskelige positive relasjoner da de kan være preget av mistillit (Honneth, 2008). Kaja sin måte å arbeide med barnet på mener kan ses i lys av å anerkjenne barnets kjærlighetsbehov, gjennom det Kaja uttrykker med at hun viste «omsorg og raushet» og ikke gi opp.

I Honneth (1992/2008) anerkjennelsesteori innebærer den rettslige anerkjennelsen at samfunnsmedlemmer blir møtt med sine rettigheter som individuelle autonome individer. (s.118-120). For at kontaktpersonene skal kunne oppfylle barnets rettslige anerkjennelse kan det derfor tenkes at kjærlighet anerkjennelse må ligge i bunn for at barnet skal ha nok tillit til å medvirke. I barnevernet er det juridiske rammeverk for blant annet å sikre barnets medvirkning (Prop 169 L (2016-2017), s. 39) Anerkjennelsesteorien blir brukt her for å forstå hvordan kontaktpersonene i min studie erfarer å gjennomfører barnets rett til medvirkning.

Barns rett til medvirkning fremheves i norsk og internasjonal lovgivning gjennom blant annet menneskerettighetene og barnevernloven. Barnevernloven § 1-6 trådte i kraft 01.07.2018. Forarbeidet for bestemmelsen var å styrke barnets medvirkning gjennom å synliggjøre barnet selvstendige medvirkningsrett og rettssikkerhet (Prop. 169 L (2016-2017), s. 43). Tidligere forskninger viser til fokuset på at barnets medvirkning bør forstås som en prosess gjennom meningsarbeid og at gjennom meningsarbeid får barnet forutsetninger til å medvirker

(Gulbrandsen et al., 2012). Funnene fra analysen viser at alle barn som var i kontakt med barnevernet ble snakket med. Likevel kommer det frem at det var varierende for hvordan kontaktpersonene tilrettela for medvirkning. Funnene viser til hvordan barn ble ulike inkludert i utformingen av tiltaksplanene var ulikt. Bunkholdt & Kvaran (2021) peker på at tiltaksplaner skal være et verktøy for å følge med på utviklingen av tiltaket som er iverksatt, samtidig som tiltaksplanene skal bidra til å sikre brukermedvirkning gjennom å involvere barn i utformingen av planene (s.193). Tiltaksplanene har som mål å bidra med åpenhet, samarbeid og involvering av familiene for å styrke tilliten mellom barneverntjenesten og familien (Barne-og likestillingsdepartementet, 2006). Jeg mener for at barnet skal oppnå den rettslige anerkjennelsen som Honneth (1992/2008) fremhever i sin teori bør kontaktpersonene i barnevernet se på medvirkning gjennom meningsarbeid. Seim & Slettebø (2017) viser til at en bør forstå brukermedvirkning gjennom meningsarbeid. Den voksne og barnet må samarbeidet i en gjensidig dialog for å skape en forståelse for situasjonen barnet er i. På den måten kan barnet få bedre forutsetninger for å danne egne synspunkt (s. 885) Funnene i min studie viser til hvordan Lise så på barnets medvirkning i tiltaksarbeid som det jeg mener er meningsarbeid. Lise var opptatt av at barnets egne ord skulle bli brukt i tiltaksplanen. Hun beskrev hvordan hun sammen med barnet skapte en forståelse for barnet og fikk barnet til å gjenfortelle med egne ord. Lise var opptatt av at det er barnets liv som skal endre og at det derfor vil være nødvendig å barnets egne mål med inn i tiltaksplanene. I tilretteleggingen for å oppnå barnets medvirkning trakk Lise frem det å ha med et tomt ark og gjennom en gjensidig dialog ble det utformet tiltaksplan. De andre funnene fra analysen viser til at de fleste kontaktpersonene i min studie skrev tiltaksplanene selv eller samme med foreldrene. Dette kan ses i sammenheng med tidligere forskning som viser til at barn opplevde å bli snakket med, men beskrev mangelfull deltakelse gjennom utforming av tiltaksplaner (Christiansen et al., 2015). Det kan stilles spørsmål ved om barnets medvirkning blir ivaretatt når barn ikke er en deltakende aktør i utformingen av tiltaksplanene. Jeg tenker at det ikke vil være lett for et barn å finne nye mål for planen dersom de allerede er definert på forhånd og at barnet ikke oppnår rettslig anerkjennelse. Dermed er det heller ikke en reell mulighet for medvirkning.

Tidligere forskning sier noe om at det er utfordrende for kontaktpersoner i barneverntjenesten å forstå hva medvirkning innebærer og hvordan kontaktpersonene skal tilrettelegge for at barn skal få mulighet til å medvirke (Seim & Slettebø, 2017). Rapporten; svikt og svik fremhevet en svikt fra barnevernet i samtaler med barn som har opplevd vold og at brukermedvirkningen ikke ble ivaretatt. Det trekkes frem at det var mangelfull tilrettelegging for samtalen som ble

gjennomført og at barnet ikke var trygge nok på kontaktpersonene til å fortelle hvordan de hadde det hjemme (NOU:2017: 12). Funnene i min studie viser til at kontaktpersonene forsøkte å tilrettelegge i møte med barnet, samtidig pekte alle informantene på at noe som var utfordrende med arbeidet var å vite om barnet hadde vært ærlige. Lojalitetskonflikt til foreldrene er noe av det analysen viser at kontaktpersonene i barnevernet opplever som en utfordring for at barn skal være ærlige i møte.

7.3 Betydningen av samarbeid med familien

Det å gjenoppbygge tilliten i familien og relasjonsarbeid i familiene trekkes frem i min studie. Levin & Ellingsen (2015) viser til det å arbeide «med» relasjonen inn i familien kan være bidragende til å styrke relasjonene innad i familien (s.113). Informantene i min studie anså det som viktig å arbeide med relasjonen inn i familien. Det ble særlig trukket frem betydningen av å arbeide med relasjonen mellom voldsutsatt og barn. Dette tolker jeg som at kontaktpersonene var opptatt av for å belyse til voldsutsatt at de også har sviktet i oppfølgingen av barnet ved å leve i et voldelig forhold. Mine funn viser at informantene opplevde at erkjennelsen måtte være tilstede for å kunne arbeide med relasjonene i den helhetlige familien. Mina beskrev at når hun møter foreldre som erkjenner vold og ønsket hjelp var dette en annet utgangspunkt for henne og påvirket hvilket tiltak som ble iverksatt. Mina hadde god erfaring med bruk av Alternativ til vold som behandling til voldsutøver gjennom at de arbeidet med å ansvarliggjøre voldsutøver for sine handlinger samtidig som voldsutøver fikk verktøy til å reparere relasjonen inn i familien. På denne måten tenker jeg at hjelpetiltak i barneverntjenesten kan bidra til å reparere og gjenoppbygge kjærlighetsanerkjennelsen mellom barn og foreldrene i hjemmet dersom foreldrene får veiledningen til å endre. Lise erfarte bruk av familiesamtaler i saker når barn opplever vold i hjemmet. Min tolkning er at familiesamtalene ble brukt for å arbeide med relasjonen innad i familien og at omsorgspersonene skulle vise at det barnet har opplevd er foreldrenes sitt ansvar og voldsutøver og voldsutsatt skal beklage til barnet for hva de har utsatt barnet for. På den måten kan familien signalisere at en er på vei til represjon av det som har vært. Dahle & Hennem (2008) viser til at god praksis i oppfølgingen av hjelpetiltak når barn har opplevd vold innebærer å arbeide med relasjonene i familien gjennom å ivareta familierelasjoner.

Samarbeidet med familien er avgjørende for barneverntjenestenes arbeid for barnets behov og samarbeid med familien er nødvendig for at familien skal få tillit til barneverntjenestene. (Prop 169, L (2016-2017)). Samtlige av informantene fremhevet at de arbeider ut ifra konkret

mål og at det var et hovedmål og delmål i forhold til hvordan en nådde målet. Tiltaksplanen var utgangspunkt for evalueringene og ble brukt i evalueringsmøtene for å se hvor en var og om det måtte gjøres noen justeringer. Tiltaksplanene ble brukt som målendring for hvordan familien hadde det og en av informantene uttalte at hovedmålet kunne være «volden skal oppheve» også ble videre spørsmål hvordan en skal komme seg dit. Foucault fremhevet begrepet «gouvernementalité» hvordan makten i et moderne samfunn kan fremheve ved makt teknikker som er til stede i samfunnet for at menneske skal endre seg selv (Neuman, 2002). Tiltaksplaner kan ses på en makt teknikk for at foreldrene skal endres seg selv for å kunne oppfølge målene som barneverntjenestene har nedfelte i tiltaksplanene. Til tross for at familiene mottar frivillige hjelpetiltak, kan en stille spørsmål hvordan familien opplever denne frivilligheten, eller om en gjør det i frykt for barnevernet? I disse sammenhengene kan det trekkes linjer både i forhold til den rettslige anerkjennelse i forhold til familienes rett til å ha utarbeidet tiltaksplan og om de opplever anerkjennelse i utformingene av tiltaksplanen. Videre bør man være bevisst på om de opplever krenkelse. Foreldrene blir definert til å ikke mestre situasjoner i hjemmet og familieforholdet, noe som kan føre til en krenkelse og kan få negative følger av foreldrenes selvfølelse. Dette mener jeg kan være med å belyse viktigheten av å anerkjenne barn og foreldre i barnevernsarbeidet for mulighet til å få til et endringsarbeid tenker jeg samarbeidet bør ligge på en forståelse for hvorfor foreldrene har behov for veiledning.

7.4 Betydning av samarbeid med andre instanser

Anerkjennelse i form av solidaritet handler om hvordan en gjennom personlige evner og ferdigheter som skiller seg fra andre og gjør at en blir verdsatt. Gjennom at en erfarer og høre til et fellesskap og du som individ har betydning for fellesskapet vil en oppleve en solidarisk anerkjennelse og vil føre til en positiv endring av selvforholdet (Honneth, 1992/2008) Verdisettingen som et enkelt individ i et fellesskap vil påvirke barn på de ulike hverdagslige arenaer. Skolen og barnehage kan være viktige arena for at barn skal oppleve seg verdsatt. (Thrana, 2014). For barn og unge som har opplevd vold i hjemmet kan samarbeidet med barnehage og skole kan være viktige for at barn skal få et godt hverdagslig tilbud.

Honneth (1992/2008) peker på behovet for å oppnå verdisetting i fellesskap som viktig del av utviklingen av selvfølelse og at det å se på hva mennesket kan bidra med inn i fellesskapet kan føre til at en opplever mestring og bidrar med verdier i fellesskapet. Tidligere forskning Thrana & Kojan (2020) viser til sammenheng mellom hjemmeforhold og skolehverdagen og

at negative opplevelser hjemme kan føre til vanskeligheter på skolen og som videre kan bidra til opplevelse av manglende sosial verdsettelse. Dette kan trekkes linjer til barn som har opplevd vold i hjemmet kan ha det vanskelig på andre arenaer utenfor hjemmet som for eksempel skolen på grunn av volden barnet opplever i hjemmet.

Gjennom en helhetlig oppfølging av familier som mottar hjelpetiltak og inkludering av de ulike arenaene som barnet er en del av i hverdagen kan kontaktpersonene i barneverntjenesten være et bidrag til å fremheve barnets enkelte ressurser og med kunnskap om hvordan en kan tilrettelegge for barnet kan det være et bidrag til solidarisk anerkjennelse. Samtidig kan de andre arenaene som er en del av barnets miljø være viktige bidrag for å se om hjelpetiltakene som er iverksatt har en effekt. I barnevernloven § 3-2 står det at «barneverntjenesten skal medvirke til at barns interesser ivaretas også av andre offentlige organer». Videre pekes det på i andre ledd at barneverntjenesten skal når det kan bidra til å løse oppgaver innenfor barnevernloven samarbeide med andre forvaltningsnivåer og organer gjennom råd, uttalelser og deltakelse i samarbeidet mellom nødvendige instanser (barnevernloven § 3-2).

Honneth (1992/2008) fremhever hvordan anerkjennelse gjennom solidaritet fremmer muligheten for å utvikle verdsettelse. Dersom barnet ikke får mulighet til å oppleve felleskap, tilhørighet og være betydningsfull i møte med andre mennesker kan dette medføre opplevelse av lav selvtillit og identitetsproblemer (Honneth, 1992/2008). Med dette til grunn vil jeg peke på at barneverntjenesten har en sentral rolle i samarbeidet med andre instanser og viktigheten av at kontaktpersonene i barneverntjenesten har kjennskap til utviklingen av barnets solidaritet og hvordan kontaktpersonene kan være bidragende i dette samarbeidet. Barnets stemme og medvirkning som har blitt beskrevet tidligere vil være av betydningen i anerkjennelsen om solidaritet. Barnets synspunkter som anerkjennes kan være viktige bidrag i utvikling av selvverdsettelse.

Funnene i studien viser at alle kontaktpersonene hadde samarbeid med skole eller barnehagen. Kontaktpersonene pekte på at skolen og barnehage var en arena som barnet tilbringer store deler av dagen sin. Funnene viser til at kontaktpersonene anså det som viktig at skolen eller barnehagen hadde kjennskap til at barnet hadde opplevd vold i hjemmet. Kontaktpersonene viste til at de anså det som viktig at de arenaen som barnet tilbragte store deler av dagen på hadde behov for å vite at barn hadde opplevd vold i hjemmet. Lovverket gir rammer for samarbeid med for eksempel barnehage og skoler for å fremme barnets interesser

(barnevernloven § 3-2). Thrana & Kojan (2020) finner i sin forskning at skolen ser på det som viktig å ha kjennskap til hvilke belastninger barnet står i fordi dette blir tatt med inn i skolehverdagen og kan påvirke barnets læringssituasjon og mulighet for sosial deltakelse. Analysen peker på at informantene i min studiet så betydning av at skolen og barnehage hadde behov for informasjon om hva barnet opplever hjemme. Analysen viser at samarbeidet med barnets hverdagsarena for oppfølgingen av hjelpetiltak blir gjennomført på ulike måter.

Kaja beskriver erfaringer av tett samarbeid med skole, mor og medvirkning fra barnet bidro til at barnet fikk et annet utgangspunkt når det begynte på en ny skole fordi de hadde gjort vurderinger fra hva barnet hadde behov for i skolehverdagen. Thrana & Kojan (2020) hevder at for ansatte i barnevernet vil kunnskap om sosial verdsetting i skolen være viktige bidrag til å forstå barnets helhetlige situasjon og være betydningsfull for å sette inn den hjelpen barnet har behov for på de ulike arenaer.

8.0 oppsummering og konklusjon

Formålet med denne studien var å undersøke hvordan kontaktpersoner i den kommunale barneverntjenesten arbeidet med hjelpetiltak til familien når barn opplever vold mellom omsorgspersonene. Jeg har undersøkt hvilke faktorer som trekkes frem som relevante for å iverksette hensiktsmessige hjelpetiltak, hvordan kontaktpersonene arbeider med foreldre, barn, familien og andre instanser i oppfølgingen av hjelpetiltaket.

Studiens funn viser til at det er flere momenter som spiller inn når familiene mottar hjelpetiltak fra barneverntjenesten. Tillit, relasjonsarbeid, erkjennelse og medvirkning står sentralt. Barn som opplever vold i hjemmet har behov for gode hjelpetiltak inn i familiene, der barn, voldsutøver og voldsutsatt blir fulgt opp. Denne studien bidra med kunnskap om hvordan familiene som en enhet kan arbeides med når barn har vært opplevd vold og hvilke faktorer som spiller inn på samarbeid, tiltak og medvirkning. For å lykkes i dette arbeid har jeg diskutert hvordan anerkjennelsesteori kan være bidragende til kontaktpersoner i barnevernet for å forstå hvorfor det blir viktig å møte familiene gjennom kjærlighet, rettslig og solidarisk anerkjennelse for å kunne hjelpe familiene.

Anerkjennelsesteori til Honneth, relasjonsarbeid og Michel Foucault maktbegrep har blitt brukt som et teoretisk rammeverk. Teorien har blitt brukt som er et rammeverk gjennom at

anerkjennelse gjennom kjærlighet, rett og solidaritet som innspill til barnevernets praksis i møte med familier der en mistenker at det har vært vold i hjemmet. Funnene som fremstilles kan synliggjør hvorfor det er viktig for kontaktpersoner i barnevernet og anerkjenne familiene i møte, samtidig som teorien fremhever at det kan være utfordrende å møte familier som kan ha fått krenkelse i anerkjennelse. Jeg har trukket linjer til Foucault sin beskrivelse av makt som jeg mener kan være bidragende til å belyse makten som foreligger i relasjonen mellom barnevernet og familier selv under frivillige hjelpetiltak.

Denne studien bidrar til innsikt om hvilke utfordringer kontaktpersonene i barnevernet står overfor når barn har opplevd vold i hjemmet. Jeg har gjennomført intervjuene med kontaktpersonene i barnevernet og har derfor ikke tilgang til barnet og foreldrene sine opplevelser om møte med barnevernet, noe som kan ses på som begrensinger ved denne studien.

8.1 Behov for videre forskning

Forskning gjennomgang viser til at det er begrenset forskning på hjelpetiltakene i barneverntjenestene når familien opplever vold i hjemmet. Det er behov for mer kunnskap på dette området. Forskning på fenomenet vold er av betydelig art og det å ha opplevd vold mellom sine omsorgspersoner har fått en større betydning i forhold til skadeomfanget som barnet påføres gjennom å oppleve vold mellom sine omsorgspersoner enn tidligere forskning. Forskning viser til lite litteratur om hvordan barneverntjenester arbeider med barn som har opplevd vold i hjemmet. Det vil derfor være behov for videre forskning på dette temaet. Det vil være nyttig for fagfeltet å utvikle forskning om hvordan barn og familier selv opplever å motta hjelpetiltak fra barnevernet og hvilken effekt tiltakene som iverksettes føre til.

I intervjuene hadde jeg spørsmål om kompetanseheving og samarbeid med andre faginstanser. På grunn av omfanget på oppgaven så valgte jeg å ikke ta med dette i denne studien. Det kan her trekkes frem som sentralt funn i intervjuene at alle kontaktpersonene hadde gjennomgått eller var i prosess angående relevant kompetanse økning på vold og barn som har opplevd vold. Noe som er i samsvar med regjeringens kompetansekrav om å øke kompetansen til barnevernet gjennom kompetanseheving. Jeg tenker at videre forskning som kan være relevant på området er hvordan kontaktpersonene implementere kompetanseheving i praksis.

9.0 Kildeliste

Backe-Hansen, E. (2019). Tverrfaglig og tverretatlig samarbeid :til besvær og til barns og unges beste. I K. Mevik (Red.), *Barnevernspedagog:en grunnbok*. Universitetsforlaget.

Barne- og likestillingsdepartementet. (2006) *Tiltaksplaner og omsorgsplaner i barnevernet – en veileder*.
<https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/kilde/bld/bro/2006/0007/ddd/pdfv/284442-q-1104.pdf>

Barne- og likestillingsdepartementet. (2019). *Høringsnotat – Forslag til ny Barnevernlov*.
<https://www.regjeringen.no/contentassets/7a124c63b81b487e9d79ae44b73a2b70/horingsnotat-ny-barnevernslov---april-2019-.pdf>

Barnevernloven. (1992). Lov om barneverntjenester mv. 17.juli 1992 nr. 100.
<https://lovdata.no/NL/lov/1992-07-17-100>.

Barnevernsproffene. (2017). *Innspill til ny barnevernlov*.
<https://www.regjeringen.no/contentassets/de50f3e53ce748bc98fad7b0987120da/barnevernsproffene.pdf?uid=Barnevernsproffene>

Bendiksen, R. L., Lena & Haugli, T. (2021). *Sentrale emner i Barneretten* (4. utg.).

Braun, V. & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, 3(2), 77–101. <https://doi.org/10.1191/1478088706qp063oa>

Bufdir (2019). *Skoleveileder: Veileder for samarbeid mellom skole og barnevern*.
https://ny.bufdir.no/fagstotte/produkter/skoleveileder___veileder_for_samarbeid_mellom_sko_le_og_barnevern/

Bunkholdt, V. & Kvaran, I. (2021). *Kunnskap og kompetanse i barnevernarbeid* (2. utg.). Gyldendal Akademisk.

Caspersen, J. & Paulsen, V. (2019). Barnevernspedagogen som profesjonell. I K. Mevik (Red.), *Barnevernspedagog: en grunnbok* (s. 185–200). Universitetsforlaget.

Christiansen, Ø., Bakketeig, E., Skilbred, D., Aarland, K. & Backe-Hansen, E. (2015). *Forskningkunnskap om barnevernets hjelpetiltak*. Uni Research Helse, Regionalt kunnskapsenter for barn og unge, RKBU vest.
https://bibliotek.bufdir.no/BUF/101/Forskningkunnskap_om_barnevernets_hjelpetiltak_Christiansen_mfl.pdf

- Christiansen, Ø. & Kojan, B. H. (2016). Beslutninger om hjelpetiltak i hjemmet. I *Beslutninger i barnevernet*. Universitetsforlaget.
- Dahle, R. & Hennum, N. (2008). *Barneverntjenestens håndtering av saker med vold og seksuelle overgrep* (Nr. 5). Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring.
- Ellingsen, I. T. (2014). *Barnevernets brennpunkt beslutningsgrunnlag og beslutninger* (R. S. Østerhaug, Red.). Universitetsforlaget.
- Ellingsen, I. T. & Skjefstad, N. S. (2015). Anerkjennelse, myndiggjøring og brukermedvirkning. I *Sosialt arbeid. En grunnbok* (s. 97–111). Universitetsforlaget.
- Fauske, H., Lichtwarck, W., Bennin, C. & Buer, A., Bjørn. (2016). Tverrfaglig samarbeid i barnevernets beslutningsprosess. I Ø. Christiansen & B. H. Kojan (Red.), *Beslutninger i barnevernet* (s. 178–194). Universitetsforlaget.
- Fog, J. (2007). *Med samtalen som utgangspunkt: det kvalitative forskningsinterview*. Akademisk Forlag.
- FNs Barnekonvensjon. (1989). *FNs konvensjon om barns rettigheter*. Tilgjengelig fra <https://www.fn.no/Om-FN/Avtaler/Menneskerettigheter/Barnekonvensjonen>.
- Neumann, I.B. (2002). *Michel Foucault. Forelesninger om regjering og styringskunst*. Cappelen akademisk.
- Grønmo, S. (2017). *Samfunnsvitenskapelige metoder* (2. utg.). Fagbokforlaget.
- Gulbrandsen, M. L., Seim, S. & Ulvik, S. O. (2012). Barns rett til deltagelse i barnevernet: Samspill og meningsarbeid. *Sosiologi i dag*, 43(3–4), 54–78.
- Heltne, U. & Steinsvåg, P. Ø. (2011). *Barn som lever med vold i familien grunnlag for beskyttelse og hjelp*. Universitetsforlaget.
- Heltne, U. & Steinsvåg, P. Ø. (2012). Begrepsavklaringer og oversikt. I P. Ø. Steinsvåg (Red.), *Barn som lever med vold i familien: Grunnlag for beskyttelse og hjelp* (s. 18–27). Universitetsforlaget.
- Honneth, A. (2008). *Kamp om anerkjennelse om de sosiale konfliktenes moralske grammatikk* (L. Holm-Hansen, Overs.). Pax. (opprinnelig utgitt, 1992).
- Høilund, P. & Juul, S. (2015). *Anerkendelse og dømmekraft i socialt arbejde* (2. utg.). Hans Reitzels forlag.
- Høringsnotat (2019) *Forslag til ny Barnevernlov*. Barne- og likestillingsdepartementet. <https://www.regjeringen.no/contentassets/7a124c63b81b487e9d79ae44b73a2b70/horingsnotat-ny-barnevernslov---april-2019-.pdf>

Isdal, P. (2018). *Meningen med volden* (2. utg.). Kommuneforlaget.

Jakobsen, J. (2012). Axel Honneth: Anekjennelse, danning og utdanning. I *Danningens fiolosophihistorie* (s. 357–367). Gyldendal Akademisk.

Johannessen, E. F. L., Rafoss, W., Tore & Rasmussen, B., Erik. (2020). *Hvordan bruke teori? Nyttige verktøy i kvaliativ analyse*. Universitetsforlaget.

Killén. (2015). *Sveket : I : Risiko og omsorgssvikt - et helseproblem og tverrfaglig ansvar: Vol. I* (5. rev. utg. [i.e. 2. utg. av 2-bindsetg.], p. 467). Kommuneforlaget.

Kojan, B. H. & Christiansen, Ø. (2016). Å fatte beslutninger i barnevernet. I *Beslutninger i barnevernet* (s. 19–33). Universitetsforlaget.

Kojan, B. H., Nilsen, M., Storhaug, A. S. & Agerup, T. (2020). *Barnevernets arbeid med barn og unge som har erfart vold og overgrep i nære relasjoner - en litteraturstudie*. 72.

Levin, I. & Ellingsen, I. T. (2015). Relasjoner i sosialt arbeid. I *Sosialt arbeid. En grunnbok*. Universitetsforlaget.

Lillevik, G., Ole. (2019). Fenomenforståelse: vold i nære relasjoner. I I. Nordhaug (Red.), *Vold i nære relasjoner: Diskurser og fenomenforståelse* (s. 13–25). Gyldendal Akademisk.

Lysaker, O. (2011). Anerkjennelse og menneskeverdets forankring: Henimot en transnasjonal anerkjennelsespolitikk. I *Etikk i praksis. Nordic Journal of Applied Ethics.*: 5(2) (s. 101–122).

Mik-Meyer, N. (2007). *Magtens former: sosiologiske perspektiver på satens møte med borgeren*. Reitzel.

NOU 2012:5 (2012) *Bedre beskyttelse av barns utvikling. Ekspertutvalgets utredning om det biologiske prinsippet i barnevernet*. Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet. <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nou-2012-5/id671400/?ch=1>

NOU 2016:16 (2016). *Ny barnevernlov. Sikring av barnets rett til omsorg og beskyttelse*. Barne- og likestillingsdepartementet. <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nou-2016-16/id2512881/>

NOU: 2017:12 (2017). *Svikt og svik. Gjennomgang av saker hvor barn har vært utsatt for vold, seksuell overgrep og omsorgssvikt*. Barne- og likestillingsdepartementet. <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nou-2017-12/id2558211/>

NVivo. (2022). *NVivo* (1.6.2) [Computer software]. <https://www.qsrinternational.com/nvivo-qualitative-data-analysis-software/home>

Olafsen, & Hodne, I E. (2020) Klemetsrudmodellen: en arbeidsmetode ved meldinger om vold i nære relasjoner. *Tidsskriftet Norges Barnevern*, 97 (2) (88-108)
<https://doi.org/10.18261/ISSN.1891-1838-2020-02-03>

Prop 169 L (2016-2017). (2017). *Endringer i barnevernloven mv. (bedre rettsikkerhet for barn og foreldre)*. Barne-og likestillingsdepartementet.
<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/prop.-169-l-20162017/id2568801/?ch=1>

Seim, S. & Slettebø, T. (2017). Challenges of participation in child welfare. *European Journal of Social Work*, 20(6), 882–893. <https://doi.org/10.1080/13691457.2017.1320531>

Skjefstad, N. (2012). Brukermedvirkning sett i et anerkjennelsesteoretisk perspektiv. I *Brukermedvirkning, likeverd og anerkjennelse*. Universitetsforlaget.

Sommerfeldt, B., Marianne & Øverlien, C. (2016). Barneverntjenestens møte med barn og unge som opplever vold i hjemmet. I *Barn, vold og traumer - Møter med unge i utsatte livssituasjoner* (s. 183–199). Universitetsforlaget.

Tembo, J. M., Studsrød Ingunn & Young, S. (2021). Governing the family:immigrant parent's perceptions of the controlling power of the Norwegian welfare system. *European journal of social work*, 24(3), 492–503.

Thagaard, T. (2019). *Systematikk og innlevelse - en innføring i kvalitative metoder* (5. utg.).

Thrana, H., Marie & Kojan, B. (2020). Barn i kontakt med barnevernet: Betydningen av å anerkjenne skolen som en del av barnets omsorgsmiljø. *BARN - Forskning om barn og barndom i Norden*, 38(2), 29–42. <https://doi.org/10.5324/barn.v38i2.3704>

Thrana, M., Hilde. (2014). Kjærlighet - en anerkjennelsesrelasjon i arbeid med utsatt ungdom. *Fontene forskning*, 4–17.

Tjora, A. (2021). *Kvalitative forskningsmetoder i praksis* (4. utg.). Gyldendal Akademisk.

Vedlegg

Vedlegg 1 Informasjonsskriv

Vil du være deltakende i forskningsprosjektet mitt?

«En kvalitativ studie om barn som er vitne til vold i nære relasjoner og arbeidet med hjelpetiltak i barneverntjenesten»

Dette er et spørsmål til deg om å delta i et forskningsprosjekt der formålet er å få innsikt i hvordan barneverntjenesten arbeider med hjelpetiltak når barn har vært vitne til vold i nære relasjoner. Jeg vil derfor gi deg dette skrivet som inneholder informasjon om hva som er målet med prosjektet og hva en deltakelse i mitt forskningsprosjekt vil innebære for deg.

Hvem er ansvarlig for mitt forskningsprosjekt?

Det er Universitet i Stavanger som er ansvarlig for forskningsprosjektet

Formål

Vold i nære relasjoner er et tema som er sentralt i barneverntjenestens arbeid. Barn som er vitne til vold i nære relasjoner, har behov for mennesker rundt seg som har kompetanse og en barneverntjeneste som yter og oppfølger virksomme hjelpetiltak. For å få kunnskap om hvordan saksbehandler arbeider med hjelpetiltak der barn som har vært vitne til vold i nære relasjoner ut fra saksbehandlerens sitt perspektiv er det hensiktsmessig å spørre dem som utfører oppfølgingen av hjelpetiltakene.

Hvorfor får du spørsmål om å delta?

Informantene i studiet kommer fra ulike kommunale barneverntjenester. Det er ønskelig å intervju saksbehandlere, kvinner og menn som følger opp familier gjennom hjelpetiltak der barn i familien har vært vitne til vold i nære relasjoner.

Hva innebærer det for deg å delta?

Ved å delta i forskningsprosjektet mitt innebærer det for deg å delta i et intervju. Varigheten av intervjuet vil være mellom 45 minutter til en time. I intervju vil jeg stille spørsmål ut fra en intervjuguide der hovedtemaene vil være hvilke erfaringer saksbehandlere har med bruk av hjelpetiltak i familier der barn har vært vitne til vold, hvordan oppfølgingen av hjelpetiltakene

har vært og hva du som saksbehandler har sett gjennom oppfølgingen. Møtested og tidspunkt blir avklart i forkant av møte.

Intervjuene vil bli gjennomført med lydopptak for at jeg skal kunne få med all informasjonen fra intervju og kan lytte på opptaket i etterkant. Prosjektet vil være anonymt og ditt virkelige navn ikke vil bli brukt i oppgaven, heller ikke hvilken barneverntjeneste/kommune du arbeider i.

Det er frivillig og delta

Det er frivillig og delta i forskningsprosjektet. Dersom du underveis ønsker å trekke deltakelsen er det fullt mulig å trekke samtykke, uten å oppgi noe grunn til hvorfor du trekker deg. Alle personopplysninger og innsamlet data vil da bli slettet. Det vil ikke medføre noen konsekvenser for deg dersom du trekker samtykke underveis i studien.

Ditt personvern, hvordan opplysningene oppbevares og brukes

Opplysningene om deg vil kun bli brukt til formålet som er beskrevet i dette skrevet. Opplysningene blir behandlet konfidensielt og i samsvar med personregelverket. Det er kun jeg og min veileder som vil ha tilgang til lydopptakene. Lydopptakene og utskrift i samband med transkribering oppbevares i innelåst skap hvor jeg har nøkkel. Navn og kontaktopplysninger om deg vil bli erstattet med en kode, dette lagres adskilt fra øvrig data.

Hvor lenge oppbevares opplysningene?

Alle opplysninger i forskningsprosjektet vil bli anonymisert og slettet etter prosjektet er slutt/oppgaven er godkjent, masteroppgaven skal leveres inn etter planen 30 mai, og i etterkant vil det være en muntlig eksamen. Lydopptak, transkribering og navnelister blir slettet og makuleres ved prosjektslutt.

Dine rettigheter

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet, har du rettigheter til følgende:

- Få innsyn i de personopplysningene som er registrert om deg, og få utlevert kopi av disse opplysninger
- Dersom det skulle være feil i personopplysningene, har du rett til å få rettet opp i disse.
- Få slettet personopplysningene om deg

- Sende inn klage til datatilsynet om behandlingen av dine personopplysninger

Hva gir oss rettigheter til å behandle personopplysninger om deg?

Behandlingene av personopplysninger basere seg på ditt samtykke. Norsk senter for forskningsdata AS (NSD) har på oppdrag av Universitet i Stavanger vurdert at behandlingen av personopplysninger i prosjektet samsvarer med personvernregelverket.

Har du noen spørsmål til prosjektet?

Hvis du har spørsmål knyttet til studiet kan du ta kontakt med eller ønsker å delta på et intervju ta kontakt med Kamilla Tytland Høiland, e-mail: kat.hoiland@stud.uis.no eller på telefon: 92 48 78 24 eller ta kontakt via e-post. Veilederen til studiet heter Ayan Abdi Mohamoud Handulle og kan nås på e- mail: ayan.handuelle@uis.no eller på telefon: 51 83 12 63

Personvernombudet ved Universitet i Stavanger e-mail personvernombudet@uis.no

Har du spørsmål knyttet til NSD sin vurdering av forskningsprosjektet kan de kontaktes på e-mail: personverntjenster@nsd.no eller på telefon: 55 58 21 17

Med vennlig hilsen

Kamilla Tytland Høiland

Masterstudent i sosialfag

Ayan Handuelle

Veileder/prosjektansvarlig

Vedlegg 2 Samtykkeerklæring

Samtykke til deltagelse i forskningsprosjektet

Jeg har mottatt og forstått informasjon om studiet «En kvalitativ studie om saksbehandlere i barneverntjenesten sitt arbeid med barn og unge som har opplevd å være vitne til vold i nære relasjoner». Jeg forstår hva det innebærer som informant å være deltakende i prosjektet. Jeg har fått anledning til å stille spørsmål til studiet.

Jeg samtykker til:

å delta i intervju

Jeg samtykker til at mine opplysninger behandles frem til prosjektet er avsluttet.

(signert av prosjektdeltaker, dato)

Vedlegg 3 Intervjuguide

Innledningen av intervjuet gjennomføres uten lydopptak, der jeg gi en kort presentasjon om med selv og prosjektet som skal gjennomføres. Jeg vil også gjennomgå hva samtykke og deltakelse vil innebære å informere om at informantene når som helst i studiet har mulighet for å trekke seg. Jeg vil spørre informanten om det e noe som er uklart før jeg startet lydopptaket og begynner med innledende spørsmål.

Spørsmålene som stilles til saksbehandlerne når lydopptaket er på:

Innledende spørsmål:

1. Hvilken utdanning har du?
2. Hvor lenge har du arbeidet i barneverntjenestene?
3. Hvordan er tjenesten organisert?
4. Hvordan er ditt team organisert?
5. Hvor mange ansatte er det på din arbeidsplass?

6. Når barn har vært vitne til vold mellom foreldrene, hvilke hjelpetiltak har du erfaring med?

7. Fortell om de ulike faktorene som er med på å bestemme tiltaket?

Oppfølgingsspørsmål:

Hvordan blir foreldrenes problemforståelse vurdert opp mot tiltaket?

8. Hvordan utformer du tiltaksplanene?

Hvem er med i utformingen av planen? (Foreldrene, samarbeidspartnere, barnet)

9. Fortell om hvordan hjelpetiltakene blir evaluert underveis?

Hvordan blir barnet inkludert i evalueringene?

Hvem er deltakende i evalueringene?

Hvordan endres målene i tiltaksplanene underveis?

10. Noen ganger kan det være utfordrende å inkludere barnet? Hva synes du kan være utfordrerne?

11. Hvilke samarbeidsaktører har du erfaring med i saker når barnet er vitne til vold?

Oppfølgingsspørsmål: Erfaring med tiltak for voldsutøver og pårørende?

12. Hva er det som karakterer familiene der du opplever positiv endringer underveis/i etterkant av tiltakene?

Oppfølgingsspørsmål:

- Hvordan forstår du positive endringer etter tiltakene?
- Hvordan blir tiltakene evaluert?
- Hva opplever du bidrar til varig endringsarbeid?
- Fortell om en dag der du avsluttet et hjelpetiltak, hvilke refleksjoner hadde du i forkant?

13. Det å arbeide med barn som er vitne til vold kan være utfordrende (støtte)

Kan du si noe om hva du opplever som utfordrende ut fra din rolle i barneverntjenesten?

14. Hvordan legges det til rette for kunnskapsutvikling om barn som er vitne til vold i din tjeneste?

Oppfølgingsspørsmål

Kurs? Utdanning? Samarbeid med andre instanser?

15. Hvordan integreres den nye kunnskapen inn i praksisen i din tjeneste?

Avsluttende spørsmål

16. Er det noe du vil tillegge?

Vedlegg 4 Godkjenning NSD

Vurdering

06.01.2022

Referansenummer

924531

Prosjekttittel

Barn som har vært vitne til vold i nære relasjoner i barnevernet

Behandlingsansvarlig institusjon

Universitetet i Stavanger / Det samfunnsvitenskapelige fakultet / Institutt for sosialfag

Prosjektperiode

01.01.2022 - 01.07.2022

[Meldeskjema](#)

Dato

06.01.2022

Type

Standard

Kommentar

Det er vår vurdering at behandlingen vil være i samsvar med personvernlovgivningen, så fremt den gjennomføres i tråd med det som er dokumentert i meldeskjemaet 06.01.2022 med vedlegg. Behandlingen kan starte.

DEL PROSJEKTET MED PROSJEKTANSVARLIG

For studenter er det obligatorisk å dele prosjektet med prosjektansvarlig (veileder). Del ved å trykke på knappen «Del prosjekt» i menylinjen øverst i meldeskjemaet. Prosjektansvarlig bes akseptere invitasjonen innen en uke. Om invitasjonen utløper, må han/hun inviteres på nytt.

TYPE OPPLYSNINGER OG VARIGHET

Prosjektet vil behandle alminnelige kategorier av personopplysninger frem til 01.07.2022.

LOVLIG GRUNNLAG Prosjektet vil innhente samtykke fra de registrerte til behandlingen av personopplysninger. Vår vurdering er at prosjektet legger opp til et samtykke i samsvar med kravene i art. 4 og 7, ved at det er en frivillig, spesifikk, informert og utvetydig bekreftelse som kan dokumenteres, og som den registrerte kan trekke tilbake. Lovlig grunnlag for behandlingen vil dermed være den registrertes samtykke, jf. personvernforordningen art. 6 nr. 1 bokstav a.

TAUSHETSPLIKT Deltagerne i prosjektet har taushetsplikt. Intervjuene må gjennomføres uten at det fremkommer opplysninger som kan identifisere brukere.

PERSONVERNPRINSIPPER Personverntjenester vurderer at den planlagte behandlingen av personopplysninger vil følge prinsippene i personvernforordningen om: · lovlighet, rettferdighet og åpenhet (art. 5.1 a), ved at de registrerte får tilfredsstillende informasjon om og samtykker til behandlingen · formålsbegrensning (art. 5.1 b), ved at personopplysninger samles inn for spesifikke, uttrykkelig angitte og berettigede formål, og ikke behandles til nye, uforenlige formål · dataminimering (art. 5.1 c), ved at det kun behandles opplysninger som er adekvate, relevante og nødvendige for formålet med prosjektet · lagringsbegrensning (art. 5.1 e), ved at personopplysningene ikke lagres lengre enn nødvendig for å oppfylle formålet

DE REGISTRERTES RETTIGHETER

Så lenge de registrerte kan identifiseres i datamaterialet vil de ha følgende rettigheter: innsyn (art. 15), retting (art. 16), sletting (art. 17), begrensning (art. 18), og dataportabilitet (art. 20). Personverntjenester vurderer at informasjonen om behandlingen som de registrerte vil motta oppfyller lovens krav til form og innhold, jf. art. 12.1 og art. 13. Vi minner om at hvis en registrert tar kontakt om sine rettigheter, har behandlingsansvarlig institusjon plikt til å svare innen en måned.

FØLG DIN INSTITUSJONS RETNINGSLINJER

Personverntjenester legger til grunn at behandlingen oppfyller kravene i personvernforordningen om riktighet (art. 5.1 d), integritet og konfidensialitet (art. 5.1. f) og sikkerhet (art. 32). For å forsikre dere om at kravene oppfylles, må dere følge interne retningslinjer og/eller rådføre dere med behandlingsansvarlig institusjon.

MELD VESENTLIGE ENDRINGER

Dersom det skjer vesentlige endringer i behandlingen av personopplysninger, kan det være nødvendig å melde dette til Personverntjenester ved å oppdatere meldeskjemaet. Før du melder inn en endring, oppfordrer vi deg til å lese om hvilke type endringer det er nødvendig å melde: <https://www.nsd.no/personverntjenester/fylle-ut-meldeskjema-for-personopplysninger/melde-endringer-i-meldeskjema>. Du må vente på svar fra Personverntjenester før endringen gjennomføres.

OPPFØLGING AV PROSJEKTET

Personverntjenester vil følge opp ved planlagt avslutning for å avklare om behandlingen av personopplysningene er avsluttet.

Lykke til med prosjektet!